

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXI, Nr. 14

KETVIRTADIENIS, LIEPOS [JULY] 9, 1981

KAINA 25 c.

KASDIEN

NIEKAS NEIŠEINA KAIP YLA IŠ MAIŠO NACIONALISTAI KLYSTA LABAI SVARBU

Amerikoje gyvenantiems lietuviams nacionalistams su propaganda, kad Lietuva rusinama, matyt, niekas neišeina. Šimtai ir šimtai Amerikos lietuvių jau lankėsi Lietuvoje ir nė vienas nerado, kad jų giminių vaikai tešnekėtų rusiškai, ir niekas jiems nebegali meluoti, kad Lietuva rusinama.

Bet nacionalistai nebūtų nacionalistais, kad liautųsi melave. Aną dieną "Draugas" net per tris skiltis antrašte paskelbė straipsnį, kad, girdi, "Maskvos taktika: Lietuvius sulenkinti, paskui—surusinti".

Kodėl tokį straipsnį paskelbė? Ogi, kad nuvažiuavę į Lietuvą Amerikos lietuviai turistai Vilniuje girdi daug žmonių kalbant lenkiškai. Vadinasi, žiūrėkit, lietuvius lenkina, o paskui rusins.

...

Kanados lietuvių katalikų laikraštis "Tėviškės žiburiai" birželio 4 dienos laidoje įsidėjo švenčiausios Trejybės šventovės Kaune nuotrauką ir pažymi, kad "dabar ji priklauso kunigų seminarijai, kurioje mokosi 85 klerikai. Šiuo metu remontuojamas bei tvarkomas šventovės vidus. Išorė jau atremontuota".

O kiek reakciniai klerikalai yra sugadinę popieriaus ir išeikvoję rašalo ilgiausius straipsnius savo laikraščiuose rašydami, kad Lietuvoje religijai Sodoma ir Gomora, kad ten katalikų maldos namai griaujami, kunigai terorizuojami, melstis—nusikaltimas.

Reakciniai klerikalai nežino, kad melas anksčiau ar vėliau išlenda kaip yla iš maišo.

...

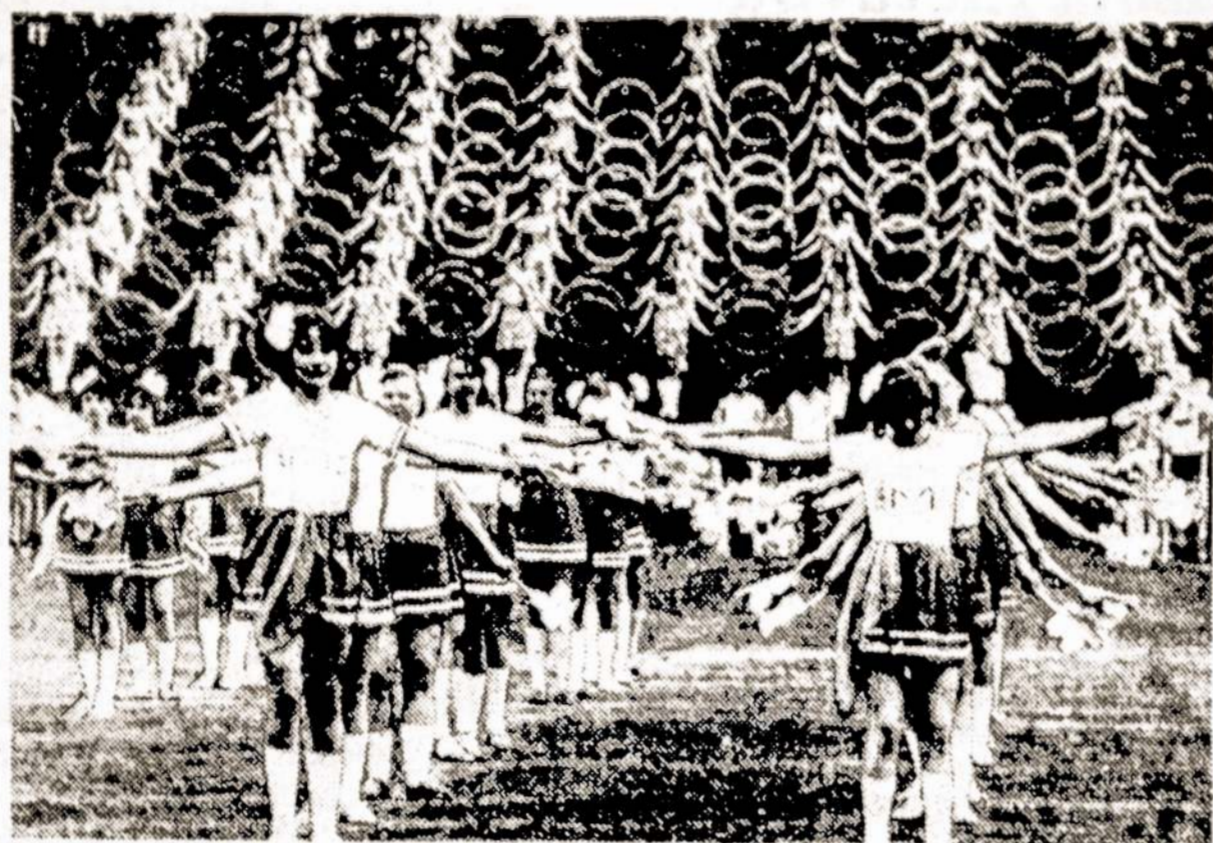
Buvęs "Draugo" redaktorius b. kv. (Br. Kviklys) neatrodo, kad žioplas, bet kai pradeda komentuoti, kas dedasi Lietuvoje, taip nusi-komentuoja, nors ir virsk nuo juoko. Sakyčiau, nori darbdaviams marjonomams įtikti, betgi jau išėjęs į pensiją.

Komentuodamas apie Tarybų Sąjungoje "pavergtų tautų rusinimą" tebešneka, jog Vilniuje tėra 480,000 gyventojų. Nabagas b. kv. pamiršo, o gal, kaip "stropus" žurnalistas, neskaitė, kaip Vilnius džiūgavo pasiekęs pusės milijono gyventojų miesto vardą.

Nereik tų baikų, b. kv. žino, kad Vilnius jau pusės milijono gyventojų miestas, bet rusenančios jo širdyje antitarybinės nuotaikos neleidžia žinoti.

Mūsų kaimynas "Naujienu" redaktorius Martynas Gudelis vis dar tebekovoja su savo kolegomis nacionalistais taip, kaip Don Kichotas su malūnais. Jeigu neturėtų reorgų kuopos, labai galimas daiktas, savo laikraščio į kioskus nebevežiotų, kaip nebeveža į Cicero, nes nebeužsimoka vežti.

Kapsukiečių sporto ir jaunystės šventė

Kapsuko moksleivių sporto šventės atidarymas. R. Vilčinsko nuotr.

Visos Kapsuko miesto vidurinės mokyklos pasirodė šventėje, ir kiekvienos jų sportinės kompozicijos buvo savaip įdomios ir gražios. Kalbant apie šią šventę, šalia žodžio "sportas" norisi tarti ir žodį "menas", nes ne vien sportiškumas, bet ir pratimų įvairovė, jų atlikimo darna, dalyvių masiškumas, traukė akį.

Beveik trejetą valandų trukusią sporto ir jaunystės šventę baigė jauniausi VII vidurinės mokyklos mokiniai, mokyklų sporto švenčių apžiūros laureatai.

Šiame gražiame ir prasmingame renginyje dalyvavo daugiau kaip 5,500 moksleivių. Visi žinome, kiek darbo reikia įdėti, kad toks masinis renginys gerai pavyktų, kad atneštų džiaugsmo ir dalyviams, ir žiūrovams. Ši Kapsuko moksleivių sporto šventė — daugelio žmonių triūso rezultatas. Daug padėjo Kapsuko liaudies švietimo skyrius, miesto kūno kultūros ir sporto komitetas, vaikų ir jaunių sporto mokykla.

Reikalingas politinis suregulavimas

Pastaruoju metu visiškai išaiškėjo dviveidiška Vašingtono politika Afganistano atžvilgiu. Iš vienos pusės Jungtinės Valstijos nepagrįstai kaltina Tarybų Sąjungą ir Afganistano Demokratinę Respubliką. Iš kitos — daro viską, kad sutrukdytų bet kokią realią galimybę politiškai išspręsti Afganistano problemą.

Jau trejus metus Afganistano liaudis kovoja prieš užsienio pastangas paklupdyti ją. Šis "nepaskelbtas karas" vedamas iš Pakistano. Pinigus ir ginklus interventams ir kontrrevoliucionierių grupėms tiekia Jungtinės Valstijos.

Nacionalistai klysta, kad vis labiau nuo jo nusisuka. Nežiūrint koks jis yra, nežiūrint koks jo laikraštis yra, bet gi jis reikalingas kaip Platono "vapšvos", kad "vadavimo" politikoje, riedančioje pakalnėn, keltų nerimą, kad sužlugus šiai politikai būtų atpirkimo ožys.

...

Kam tenka turėti kontaktų su dypukais, aiškiausiai mato, kad jų nuotaikos kaip Tarybų Lietuvos, taip Amerikos pažangių lietuvių atžvilgiais keičiasi. Ypač darosi šviesniais protais tie, kurie lankosi ar lankėsi Lietuvoje. Iš "vaduotojų" ir visokių "laisvintojų" šaiposi. O jeigu nacionalistams ir pritaria, tai tik, kai akis į akį su sueina.

Todėl labai svarbu, kad kuo daugiau naujųjų ateivių, vadinamų dypukų, važiuotų paviešėti į Lietuvą. Jie iš ten grįžę pamato, ko "vaduotojai" ir visokie "laisvintojai" siekia. S. J. Jokubka

Pakistanui paskyrė Vidurio Rytų ir Pietryčių Azijos žandarų pareigas vietoje anksčiau buvusio Irano šacho. Kad Pakistanas naujame vaidmenyje būtų tvirtesnis, savo paramą jam didina Anglija, neatsilieka ir Pekino vadovai. Po to, kai Pakistano oficialūs asmenys užmezgė dar glaudesnius ryšius su Vašingtono naująja administracija, demokratinio Afganistano pasienyje padažnėjo kariniai manevrai. Pakistano kariuomenei duotas įsakymas būti nuolatinėje kovinėje parengtyje. Pasibaigė dvi savaites trukę Pakistano karių oro pajėgų manevrai "Džestrim-81".

Jie vyko pasienyje su Afganistanu. Kaip pranešama iš Islamabado, Pakistano karinės aviacijos vadas pareiškė, kad kovinė parengtis, kuri buvo manevrų metu, nėra baigta, nes reikia laukti "sunkių išbandymų".

Suprantama, kad, vykdydami panašią politiką, nei Pakistanas, nei Vakarų valstybės, nei Pekino hegemonestai nesuinteresuoti Afganistano padėties politiniu suregulavimu.

Dėl Tarybų Sąjungos pozicijų — partijos ir valstybės vadovas L. Brežnevas vienoje savo kalbų neseniai pabrėžė: "Dėl Afganistano mūsų pozicija aiški. Mes už jo visišką nepriklausomybę, gerbiame jo, kaip neprisijungusios šalies, statusą. TSRS, kaip ir pats Afganistanas, stoja už politinį padėties suregulavimą, kuris padarytų galą nepaskelbtam karui prieš Afganistaną ir duotų jam patikimas nesikišimo garantijas".

Susitarimas dėl politinio suregulavimo leistų nustatyti, suderinus su Afganistanu, Tarybų Sąjungos kariuomenės išvedimo iš Afganistano terminus ir tvarką. Turi būti patikimai garantuota, kad vėl nebus pradėta intervencija prieš Afganistaną. Kariuomenė galėtų būti išvedama įgyvendinant pasiektus susitarimus. Apolinaras Sinkevičius

Trumpai

— Anglijoje 1980 metais subankrutavo apie 7 tūkstančiai kompanijų, t. y. pusantro karto daugiau negu 1979 metais.

— 1980 metais Italijos prekybos su Europos ekonominės bendrijos šalimis deficitas išaugo daugiau kaip 4 kartus ir sudarė 5.1 bilijono lirų. Italijos prekybos su JAV deficitas per metus padidėjo beveik 6 kartus.

— Vakarų Vokietijos valstybės skola federaliniu lygiu padidėjo nuo 47 bilijonų markių 1970 metais iki 225 bilijonų markių 1980 metais.

— Urugvajuje išlaidos represinio aparato išlaikymui surija pusę valstybės biudžeto. Per aštuonerius metus, praėjusius po karinio perversmo, realusis darbo užmokestis sumažėjo du kartus.

— Australijoje 1973-1979 metų laikotarpiu šeimų, gyvenančių prie skurdo ribos, skaičius padidėjo 700 tūkstančių ir siekia 1.7 milijono.

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50;
Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00;
foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60606 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

Apie užsieniečių turizmą Lietuvoje

Dešimtajame penkmetyje Tarybų Sąjungą aplankė beveik 25 milijonai užsienio piliečių iš 162 šalių. Lietuvoje per tą patį laiką lankėsi daugiau kaip 138 tūkstančiai turistų iš 50 pasaulio šalių. Dabar jau nebe naujiena pamatyti respublikoje svečius iš Australijos ar Japonijos, iš Amerikos, Afrikos, visų Europos šalių.

Ekskursinės programos turistinėms grupėms sudaromos taip, kad užsienio svečiai galėtų kuo išsamiau susipažinti su tarybine tikrove. Lietuviškos kilmės turistams daugiau nušviečiami nacionalinio kultūrinio palikimo, jo išsaugojimo, studijavimo bei propagavimo, nacionalinių kadru ruošimo, internacionalinio auklėjimo ir kiti klausimai.

Nors tarptautinis klimatas truputį atšalo, bet Lietuvą gausiai lankė ir lanko turistai iš JAV, Kanados, Vakarų Vokietijos, Suomijos, Prancūzijos, Anglijos ir kitų kapitalistinių bei besivystančių šalių. Dauguma jų stengiasi nuosirdžiai pažinti respublikos gyvenimą, siekius, laimėjimus. Praėjusiais metais jie ypač sudomino Tarybų Lietuvos 40-mečio renginiai. "Niekio panašaus iki šiol nesame regėję . . .", "Dabar mes įsitikinome, kad Lietuva tikrai klesti . . .". Tai įrašai, palikti užsieniečių atsiliepimų knygoje.

Kai kurie turistai iš kapitalistinių šalių atvažiuoja neteisingai nuteikti apie Lietuvą, jos kultūrą, meną, labai blogai informuoti apie Tarybų šalyje tautinių kultūrų vystymąsi. Buržuazinės propagandos veikiami, jie mano, kad nacionalinė kultūra Tarybų Lietuvoje spaudžiama. Tai ypač liečia lietuviškos kilmės turistus. Pavyzdžiui, susipažindami su teatru afišomis, jie stebisi, kad Lietuvos teatrų scenose statomi tokie spektakliai, kaip "Mindaugas", "Katedra", "Mažvydas", kurie nušviečia Lietuvos praeitį. Juos stebina Lietuvos Operos ir baleto teatras, kad tarybinės santvarkos metais pastatė 15 nacionalinių operų, daugybę klasikos ir tarybinių autorių veikalų, kad atlikėjai su autoriniais koncertais aplanko ne tik Europos šalis, bet ir JAV, Kanadą, Australiją, Japoniją.

Viešnagės Tarybų Lietuvoje metu svečiams sudaromos sąlygos aplankyti muziejus, parodas, teatrus, koncertus, dalyvauti meno renginiuose. Tai neprašina be pėdsako. Yra daugybė puikių atsiliepimų apie koncertus Valstybinėje filharmonijoje, "Lietuvos" ansamblio pasirodymus, apie koncertus ir spektaklius Trakų pilyje, Mažonoje baroko salėje, Paveikslų galerijoje. Didelį pasisekimą tarp užsieniečių turi etnografiniai ir saviveiklos kolektyvai — "Rasa", "Aidas", "Ąžuoliukas", "Varpas", "Vilija".

Turistai lankosi įmonėse, statybų aikštelėse, žemės ūkio objektuose, mokslo įstaigose. Savo akimis pamatę didžiulius poslinkius visose respublikos gyvenimo srityse, jie įsitikina, kaip buvo apgaudinėjami buržuazinės propagandos.

Štai keletas įrašų atsiliepimų knygoje: "Prieš išvykdam iš Australijos, buvome gąsdinami: jei važiuoji į Lietuvą, pasiimk lašinių ir duonos, nes ten visi gyvena alkani, vaikšto nuplyšę ir basi . . ." Arba štai turistės iš Kanados žodžiai: "Važiuodama į Lietuvą, tikėjau paties blogiausio, nes pas mus, Kanadoje, rašoma, kad Lietuva, palyginus su 1939 metais, niekuo nepasikeitusi, trūksta maisto, nėra elektros. Aš specialiai nusipirkau plaukų džiovintuvą su baterijomis . . ."

Žinoma, išvažiuodami užsienio turistai išsiveža apie Lietuvą visai kitą nuomonę. Ir grįžę į savo namus, jie pasakoja tiesą apie respubliką, apie liaudies pasiekimus Tarybų valdžios metais.

Užsienio turistus priiminėjančios organizacijos deda daug pastangų, kad turistų priėmimo programos būtų įvairios, turiningos, įsimenančios. Jas įgyvendinti visada padeda Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugija, respublikos Kultūros ministerija, "Žinijos" draugija, miestų ir rajonų įmonės bei organizacijos.

Į Lietuvą turizmo kanalais iš įvairių šalių atvyksta nemaža specialistų, pažangių organizacijų atstovų, jaunimo pasiuntinių. Juos priima darbo kolektyvai, puikios programos jiems paruošiamos "Vilniaus" baldų kombinate, "Lelijos" susivienijime, "Spartos" fabrike, Miestų statybos projektavimo institute, mokyklose, vaikų darželiuose ir kitose organizacijose.

Užsienio turizmas tampa viena masiškiausių bei svarbiausių tarptautinio žmonių bendravimo formų. Jis suteikia realias galimybes milijonams užsienio šalių gyventojų sužinoti tiesą apie Tarybų šalį, jos politiką, pažinti realųjį socializmą bei tarybinių žmonių gyvenimo būdą. Jis padeda demaskuoti buržuazinio ideologinio aparato ir imperialistinės propagandos šmeižtus bei prasimanymus apie kitas šalis. Kartu tai ir ekonomiškai naudinga liaudies ūkio šaka.

2

APŽVALGOS

O GAL REIKĖJO DAR VIENO PATARIMO?

"Akiračiai" ne tik paskelbė apie B. Vaškelių raginimą susirūpinti dėl senosios lietuviškos išsivijimo periodikos tragiškos padėties, bet ir išspausdino platų straipsnį "Gelbėjime" senąją periodiką". Ten pateikta dalis faktų apie tai, kaip išsivijijoje — ne vien dėl jos kaltės, o ir dėl kai kurių blogų amerikietišku papročiu žūsta lietuviškos spaudos unikalūs rinkiniai. Kas Lietuvoje pasiskaitys šį rašinį, be abejo, pasibaisės dėl tokios būklės, kurios kaltininkai, aišku, gyvena ne Vilniuje, o tarp mūsų, už Atlanto — Čikagoje, Niujorke ir kitur.

Gaila, jog naujoji išsivijija taip vėlai susidomėjo šiuo reikalu. Mat, vis "neturėjo laiko", vis "rūpinosi" įvertinti Lietuvos kultūrą, kuriai kvalifikuotai įvertinti pakanka specialistų ir Lietuvoje. Ir štai — tragiškos pasekmės.

B. Vaškeliui pagrįstai kelia klausimą dėl būtinumo skubiai gelbėti senąją Amerikos lietuvių periodiką.

Tik gal jis be reikalo "užmiršo" vieną patarimą dėl to gelbėjimo — yra juk Lietuva, kuri rūpestingai saugo archyvus, visą senąją spaudą ir knygas. Štai ir "Vilnis", dovanojusi dalį savo unikalių komplektų Tarybų Lietuvai, žino, kad ten jie saugomi kaip brangiausias turtas, kad jais naudojamos mūsų kultūros istorijos reikalams. B. Vaškeliui mini eilę trūkstamos Amerikoje išsivijimos periodikos, o ji, mūsų žiniomis, guli Lietuvoje. Kodėl B. Vaškeliui nepataria perduoti kitu mūsų turtu į saugias rankas Lietuvoje?

Man atrodo, į šį klausimą turėtų atsiliiepti ir Lietuvos kultūros darbuotojai.

Ispanijos teroristų šūviai į demokratiją

Per Vakarų šalis ritasi plati politinio terorizmo banga. Kapitalistinės visuomenės pagimdyta, ji, kaip ir reikėjo laukti, atsisklaidė prieš buržuazinės valstybės institutus. Tai ypač būdinga šiandieninei Ispanijai.

Vien šiais metais politinio terorizmo aukomis Ispanijoje tapo apie trisdešimt žinomų šalies politinių veikėjų, aukšto rango kariškių. Gegužės 7 dieną buvo pasikėsinta į karaliaus vyriausiąjį karinį patarėją generolą leitenantą Joaquim de Valencuela.

Pastaraisiais mėnesiais, ypač po nesėkmingo vasario 22-osios pučo, ekstremistai pasirinko savo pasikėsinių objektu aukštus kariškius. Ispanijos ginkluotosios pajėgos tą kart neparėmė saujelės civilinių gvardiečių mėginimo užgrobti valdžią. Lemiamos įtakos tam turėjo demokratiškai nusiteikusių aukštųjų karininkų pozicija. Prieš juos dabar ir nukreiptas teroro ginklas.

Štai, pavyzdžiui, generolas de Valencuela, kurį ekstremistai bandė nužudyti, buvo žinomas kaip kategoriškas demokratijos ir civilinės vyriausybės šalininkas. Tokios linijos tikslas aiškus: pasikėsinimais prieš armijos vadovybę apkalinti kairiųjų jėgas, o svarbiausia — išprovokuoti ginkluotąsias pajėgas isikišti į šalies politinį gyvenimą.

Dažnai bandoma dalį kaltės už

Apie vaikų spaudą išsivijijoje

Pasirodė dar viena įdomi publikacija apie senąją lietuvių išsivijiją, apie jos kultūrą. Tėstinio Lietuvos TSR Aukštojo ir specialiojo mokslo ministerijos drauge su Vilniaus universitetu leidžiamo leidinio "Knygotyra" Nr. 6(13) yra paskelbtas žinomos bibliotekinės Genovaitės Raguotienės rašinys "JAV lietuvių vaikų spaudos bruožai iki 1919 m."

Mokslininkė šiame straipsnyje pateikia gausiai ir kruopščiai surinktą medžiagą apie senosios išsivijijos pastangas leisti lietuvišką literatūrą vaikams, organizuoti vaikų spaudą. Daug citatų ir faktų iš senosios Amerikos lietuvių spaudos, iš knygų. Autorė nesiriboja šių įdomių, platesniam skaitytojui dar nežinomų faktų atskleidimu, bet ir aptaria to meto išsivijijos kultūros darbuotojų pažūras į vaikų literatūros reikalus, vaikiškų skaitinių lietuvių kalba Amerikoje problemas. Ji skiria daug dėmesio JAV lietuvių vaikų spaudos ryšiams su Lietuvos periodika. B. Raguotienė nurodo, kad praktiškai klausimas dėl vaikų spaudos išliko apie 1909 m., kai atskiruose laikraščiuose pasirodė "vaikų skyriai". Autorė aptaria diskusijas dėl vaikų spaudos leidimo. Ypač aukštai ji vertina "vaikų skyrių" pažangiųjų lietuvių žurnale "Moterys balsas".

Autorė daro išvadą:

"Nors Amerikos lietuvių vaikų periodika kūrėsi ir gyvavo specifinėmis tos šalies sąlygomis, tačiau ji sudaro visos nacionalinės vaikų periodikos dalį ir atšaką".

politinius pasikėsinimus suversti Baskų šalies organizacijoms. Tačiau pastaruoju metu daugumas pasikėsinimo vykdomi ne baskų gyvenamose provincijose, o šalies sostinėje Madride.

Ispanijos kairiosios jėgos supranta, kad fašistuojantys elementai tik ir laukia progos apkalinti demokratines organizacijas, užsipulti vyriausybę, kad ji "neįstengianti įveikti terorizmo, užtikrinti tvarką ir piliečių saugumą".

Ispanijos komunistų partija ir kitos kairiosios organizacijos galvoja, kad tvarką galima įvesti ir remiantis jau egzistuojančiais įstatymais. Nuo balandžio pirmos dienos galioja nauji potvarkiai, numatantys griežtas bausmes už teroristinius veiksmus — karinės padėties įvedimą. Likviduoti ekstremistinius išpuolius nereikia, kaip reikalauja dešinieji Ispanijos laikraščiai, sustabdyti konstitucijos galiojimą, paleisti parlamentą, civilinę vyriausybę pakeisti karine diktatūra.

Šalies visuomenė smerkia teroristų veiksmus, vertina juos kaip pasikėsinimą į demokratiją. Tačiau aišku ir tai, kad įveikti terorizmą galima žengiant vienu keliu — ekstremistai turi pasijusti izoliuoti, neturi gauti jokių politinių jėgų paramos. Tai turi paremti ir veiksmingos valdžios organų priemonės.

V. K.

Vilniai, 1961 liepos 9

BALSŲ MEDŽIOTOJAI

Šių metų pradžioje atsitiko Šiaurės Europoje nebūtas įvykis: Norvegijos ministro pirmininko postą užėmė moteris — Gru Charlem Bruntland, pagal profesiją gydytoja. Dar daugiau. Balandžio mėnesį įvykęs valdančiosios Norvegijos darbo partijos suvažiavimas išrinko ją savo pirmininke.

Politinėms jėgoms, inspiravusioms šiuos įvykius, rūpėjo anaipol ne emancipacijos klausimai. Ši rudenį bus renkamas Norvegijos parlamentas, Pakeisdami vyriausybės ir partijos lyderį, socialdemokratai tikisi išsaugoti valdžios vairą.

Norvegijos darbo partijos populiarumas pastaraisiais metais smarkiai sumažėjo. Aštriai kritikuojama tiek jos vidaus, tiek ir užsienio politika.

Saldaus kšnio tikėtasi iš naftos Šiaurės jūros šelfe. Ji sustiprino Norvegijos energetikos balansą, pagerino šalies pozicijas tarptautinėje rinkoje, bet eiliniai norvegai nepajuto šio kšnio saldumo. Monopolijų pelnai auga dešimteriopai sparčiau negu darbo užmokestis. Tik pernai naftos ir gamtinių dujų eksporto pajamos padvigubėjo, o šalyje labai pabrango vartojamosios prekės, infliacija viršijo 10 procentų.

Smunka tradicinės Norvegijos liaudies ūkio šakos. Per pastaruosius trejus metus prekybos laivyno tonažas sumažėjo penktadaliu, didelė dalis šių laivų stovi be darbo. Mažėja žvejybos laivynas, mažiau sugaunama žuvis.

Naftos gavimas, nepagerinęs eilinių norvegų gyvenimo, iškėlė skaudžių problemų. Ji išgaunama atšiauriomis gamtos sąlygomis, o tarptautinėms monopolijoms mažai rūpi darbo saugumas. Gaunant naftą jau žuvo daugiau kaip du šimtai žmonių, dideli jos kiekiai pateko į jūrą, išnuodijo daug žuvų ir kitų gyvūnų, iškilo grėsmė, kad bus užteršti puikūs Norvegijos fiordai.

Socialdemokratų valdoma šalis tarptautinėje politikoje tapo paklusnia JAV įsakymų vykdytoja. Pagal karines išlaidas vienam gy-

ventojui agresyviame NATO bloke Norvegiją pralenkia tik Jungtinės Valstijos. Šių metų pradžioje O. Nurdlio vyriausybė pasirašė susitarimą dėl sunkiosios JAV ginkluotės sandėlių įrengimo šalies teritorijoje. Apklauso duomenys rodo, kad dauguma norvegų griežtai stoja prieš tokį užsienio politikos kursą.

Naujoji ministrė pirmininkė anaipol negalvoja keisti Norvegijos vidaus ir užsienio politikos. Tai ji pripažino ir programiniame naujosios vyriausybės pareiškime. Beje, iki tol ji reikėsi veikiau kaip dešiniojo socialdemokratų sparno atstovė. Kaip tik jai priklauso šių "darbininkų draugų" keliaklupščia-vimą prieš monopolijas atskleidžiantys žodžiai: "Teisingo paskirstymo, teisingo darbo užmokesčio ir visiško užimtumo užtikrinimo politika — svarbūs tikslai. Bet jei kas nors galvoja, kad galima tvarkyti ūkį, investuoti lėšas ir didinti gamybą, nestiprinant kapitalo pozicijų, tai jis klysta".

Norvegijos darbo partija tikisi sustiprinti savo pozicijas parlamento rinkimuose vien tuo išoriniu efektu, kad pirmą kartą šalyje prie valdžios vairo stojo moteris ir kad Gru Charlem Bruntland, kaip politinė veikėja, jau buvo įgijusi populiarumo. Naujos rinkėjų apklausos rodo, kad šis jų spėjimas iš dalies pasitvirtino.

Tiesa, pastaruoju metu naujoji vyriausybė ir valdančiosios partijos vadovė imasi ir papildomų žygių, kad balsų medžioklė būtų sėkminga. Ji dabar vengia liaupsinti kapitalą, iškėlė tradicinį Norvegijos socialdemokratų rinkiminį šūkį: "Darbą — visiems", žada išsaugoti esamą gyvenimo lygį, remti vergingiausius... Užsienio politikoje ypač akcentuojama populiarų Norvegijoje idėja paversti Šiaurės Europą nebranduoline zona. Tačiau šiuo klausimu vengiama kokių nors konkrečių įsipareigojimų.

Žodžiu, Norvegijoje sukasi tradicinė pasirodymo buržuaziniams rinkimams karuselė. Be realių pama-
A. Petkus

Vokietijos socialdemokratai kyla prieš NATO planus

Vakarų Vokietijos Badeno-Viurtenbergo krašto organizacija paragino atsisakyti raketinių branduolinių NATO planų. Aleno mieste įvykusioje Badeno-Viurtenbergo socialdemokratų konferencijoje didžiąją balsų dauguma priimtas pasiūlymas, kad Vakarų Vokietijos socialdemokratų eiliniame federaliniame suvažiavime reikia peržiūrėti 1979 metų gruodžio mėnesį priimtą partijos suvažiavimo nutarimą, kuriuo pritariama naujų Amerikos vidutinio veikimo nuotolio raketų dislokavimui kai kuriose Europos šalyse, jų tarpe — Vakarų Vokietijoje.

Konferencijos Alene nutarime pabrėžiama, kad "TSRS ir JAV derybos dėl vidutinio veikimo nuotolio raketinės branduolinės ginkluotės apribojimo turi prasidėti nedelsiant, be jokių išankstinių sąlygų" ir kad Tarybų Sąjungos "pasiūlymas įvesti moratoriumą šių ginklų dislokavimui yra išmintinga sudėtinė tokių derybų dalis".

"Mes ryžtingai priešingamės politikai įgyti karinį pranašumą arba žingsniams, kuriais siekiama smarkiai pabloginti Rytų ir Vakarų santykius, — sakoma dokumente.

Vilnius, 1981 liepos 9

Konferencijoje kalbėjo Vakarų Vokietijos socialdemokratų pirmininkas W. Brandt. Jis griežtai kritikavo Vašingtono poziciją Vakarų Vokietijos ir partnerių iš NATO bloko atžvilgiu. W. Brandt pavadinė "aiškiai absurdiškais" JAV gynybos sekretoriaus Vainbergerio reikalavimus toliau didinti Bonos karines išlaidas mažinant asignavimus socialiniams reikalams.

"Man, kaip žmogui, kuris žino Vokietijos ir Amerikos bendradarbiavimo vertę, kelia pasipiktinimą tai, kiek daug absurdiškų reikalavimų pateikia mums Vašingtonas pastaruoju metu", — pareiškė socialdemokratų pirmininkas. Tai tiesiog išūlė, kai žmonės, artimi Amerikos prezidentui, drįsta nurodinėti Vakarų Vokietijai, kaip sudaryti savo biudžetą", — pabrėžė jis. "Pernelyg dideliems reikalavimams, kuriuos galima kelti Bonai, yra ribos", — pridūrė kalbėtojas.

Vakarų Vokietijos socialdemokratų pirmininkas aukštai įvertino partijos Badeno-Viurtenbergo organizacijos konferencijos, atmetusios raketinius branduolinius NATO planus, nutarimą. W. Brandt pavadinė jį "svarbia ir reikšminga gaire" ir "indėliu į ginklavimosi varžybų apribojimą".

Iš Lino Valbasio straipsnio "Žvilgsnis į Braziliją"

Brazilijos trijose pietinėse valstijose — Paranos, Santa Katerinos ir Rio Grande do Sul — gyvena europiečiai arba jų palikuonys: italai, vokiečiai, lenkai, lietuviai, kurių tėvai ar seneliai atvyko į Braziliją dar praeitą šimtmetį. Tai Bendoravičiai, Balčiūnai, Sausanavičiai ir daugelis kitų, išsiskirsčiusių po Rio Grande do Sul ir Santa Katarinos valstijas. Gal vertėtų paminėti Gražulių šeimą. Jų senelis — Jonas Gražulis — 1871 m. paliko gimtuosius Pajevonis (Vilkaiviško raj.) ir išvyko į Angliją. Čia vedė lenkaitę, pasivadino Grimu ir persikėlė į Braziliją. Šiandien gyvena likusio gyvo vienintelio Jono Grimmo sūnaus Bernardo vienuolika vaikų — septyni sūnūs ir keturios dukros. Kai kurie jų užima atsakingas vietas valstybinėse įstaigose, kai kurie tebeūkininkauja.

Apie 40 tūkst. lietuvių emigravo į Braziliją tarp 1924-1930 m. Didesnė dalis apsigyveno didžiausiame Lotynų Amerikos pramoniniame centre, San Paulo mieste. Keli šimtai mūsų tautiečių gyvena Rio de Žaneire ir kituose miestuose. Nemažai lietuvių pasklido po periferiją ir verčiasi pagal tradiciją žemės ūkiu.

1927 m. iš Kauno į Braziliją emigravo matininkas Andrius Podleskis. Tuo metu Paranos valstijoje buvo plačiai parduodamos žemės, plėtėsi seni ir augo nauji miestai. Andriui Podleskiui, kaip žemės matavimo specialistui, darbo netrūko. Jis apsigyveno Paranos valstijos sostinėje Kuritiboje, sukūrė šeimą, susilaukė trijų vaikų. Išleido juos į mokslą. Jau keliolika metų, kai Andrius Podleskio palaikys prigludė svertinga Paranos valstijos žemė. Viena jo dukterė mokėsi Maskvoje P. Lumumbos universitete, vėliau apsigyveno Paryžiuje. Kai Salvadora Aljendės valdymo laikais Pablas Nerudas atstovavo Čilei Prancūzijoje, Nadė Podleskai-

tė palaikė ryšius su šiuo garsiuoju Lotynų Amerikos poetu. Militaristinės diktatūros siautėjimo laikais Nadė Podleskaitė už akių buvo nuteista 8 metus kalėti už antivyriausybinę veiklą. Šiuo metu ji gyvena Limoje (Peru sostinėje) ir dėsto prancūzų kalbą vietos universitete. Jos brolis Maksimas Nelsonas Podleskis yra Londrinos (Paranos valstija) universiteto psichologijos profesorius. Podleskiai turi tėvo palikimą — ūkį, pavadintą Lituania. Augina raguočius, turi gražų sodą, duodantį įvairių vaisių ištus metus.

San Paulo lietuviai pergyvena dvasinę krizę. Be keliolika narių suburiančios tautininkų organizacijos "Lietuvių sąjungos" ir apie bažnyčią susisipietusių negausių parapijiečių, dipukų kunigų, vadovaujančių parapijai ir "laisvinančių" Lietuvą, kitos organizacijos nėra. Tai atsitiko todėl, kad vyksta dažni pakitimai šalį valdančiuose sluokniuose, ir prieš pažangą nukreipti įstatymai uždraudė bet kokią pažangią veiklą. Kai Urugvajuje buvo leidžiamas laikraštis "Darbas", pažangieji Brazilijos lietuviai jame turėjo visą puslapį saviems reikalams. Urugvajuje išgalėjus fašistiniam režimui ir uždarius "Darbą", braziliečiams buvo uždarytas kelias į spausdintą žodį. Šiuo metu jie palaiko ryšius su pažangiąja JAV lietuvių spauda, ją skaito ir platina savo tarpe.

Nors Brazilijos lietuvių kolonija nėra sena, bet nutautėjimas labai jaučiamas. Nebuvimas organizacijų ir spaudos labai atsiliepia jaunosios kartos psichologijai, stumia ją į asimiliaciją. Prie to dar prisideda oficiali portugalų kalba mokyklose bei darbe, mišrios vedybos ir daugelis kitų veiksnių. Labai dažnai net pirmosios kartos vaikai nebe-moka tėvų kalbos, o ką kalbėti apie jų vaikus ir vaikaitčius. Is "M. ir G."

Sudanas išėjo prieš Arabus

Imperializmo statytinis Egipto prezidentas Sadatas neseniai Sudano prezidento Nimeirio kvietimu apsilankė su vizitu Chartume. Kaip vieningai teigia daugumos arabų šalių informacijų agentūros, šis Sadato vizitas į Chartumą — tai nauja imperializmo sąmokslų Artimuose Rytuose grandis.

Nors, vykdamas į Sudano sostinę, Egipto prezidentas ir kalbėjo, kad vizito tikslas bus derybos dėl "abiejų šalių strateginio saugumo", nėra abejonių, kad pirmiausia buvo svarstomas klausimas dėl veiksmų koordinavimo tiek politinėje, tiek karinėje sferose.

Pastaraisiais metais Sudano vyriausybė nusigrėžė nuo bendros arabų pozicijos Camp David suokalbui atžvilgiu. Nepaisydamas Arabų šalių lygos nutarimų, Sudano prezidentas Nimeiris atnaujino diplomatinis santykius su Sadato režimu, aktyviai įsijungė į Kairo sukurtą antilibišką kampaniją.

Egipto prezidentas Sadatas atitinkamai atsidėjo savo bičiuliui. Jis primena, kad 1971 metų krizės Sudane metu Egipto politinė ir karinė parama grąžino Nimeirį į valdžią. Ir šiuo metu Sudano teritorijoje pastoviai yra Egipto kariniai daliniai (jų skaičių įvairūs šaltiniai vertina nuo 20 iki 40 tūkstančių). Nors Egipto kareivių, tankų bei aviacijos buvimas aiškina "kari-

niais manevrais", iš tikrųjų jie saugo prezidentą Nimeirį nuo galimų neramumų. Arabų spaudoje rašoma, kad egiptiečiams kareiviams įsakyta slopinti bet kokius antivalstybinius neramumus Sudane.

Egipto-Sudano sąjunga stiprinama užjūrio globėjų nurodymu. Pastaruoju metu, kai arabų pasaulyje sustiprėjo Sadato režimo izoliacija, Vašingtonas atkakliai ieško jam naujų sąjungininkų.

Jungtinių Valstijų vyriausybei reikia, kad Camp David sutartį paremtų kuo daugiau šio regiono šalių. Per tokias arabų reikalų išdavikas (Sudaną, Somalį ir iš dalies Omaną) į Artimuosius Rytus skverbiasi Pentagonas. Kiekviena šalis, užmezgusį sandėrį su Sadatu, netrukus kviečia pas save ir Amerikos karines bazes.

Tačiau už tokį suokalbį kiekviena šalis tenka mokėti skaudžią kainą. Štai ir šiuo atveju, smerkdama Sudano ir Egipto politinį suartėjimą, nutarė nesiusti į Chartumą savo ambasadoriaus Sirija. Libijos vyriausybė ir Palestinos išsivadavimo organizacijos vadovybė pakvietė arabų šalis nutraukti su Sudanu diplomatinis santykius ir taikyti jam tokias pat sankcijas kaip ir Egiptui. jkb

Kodėl Afrika žengia socialistinės orientacijos keliu

Kiek daugiau nei du dešimtmečiai praėjo nuo tos dienos, kada Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos sesija priėmė Deklaraciją dėl nepriklausomybės suteikimo kolonijinėms šalims ir tautoms. Deklaracijos pagrindą sudarė Tarybų Sąjungos pateiktas projektas. Šio svarbaus dokumento įtakoje net septyniolika Afrikos valstybių per vienerius 1960 metus išsikovojo nepriklausomybę.

Tai, galima sakyti, buvo pirmas stambi "juodojo žemyno" tautų pergalė kovoje prieš imperializmą ir kolonializmą. Neatsitiktinai 1960-ieji metai įėjo į istoriją kaip "Afrikos metai", davė impulsą tolesniam kovos už politinį išsivadavimą suaktyvinimui visame pasaulyje.

Su kiekvienais vėlesniais metais kolonializmo grandinė darėsi trapesnė, lengviau įveikiama.

Aštuntasis dešimtmetis sudavė skaudų smūgį portugalų kolonizatoriams Afrikoje. Gvinėjos (Bisau), Mozambiko, Angolos tautų atkakli kova privertė kapituliuoti ilgus metus jų turtus plėšusius svetimąs. Pagaliau praėjusių metų pavašari 50-ąją nepriklausoma valstybe Afrikoje tapo Zimbabvė.

Tačiau imperialistinės jėgos nesusitaiko su pralaimėjimu, neatsisako pretenzijų į Afriką. Kova vyksta toliau, ji tampa vis atkaklesnė.

Seniesiems kolonizatoriams į paminą ateina naujo išnaudojimo forma — neokolonializmas. Jo esmė — neleisti išsikovojuosioms politinė nepriklausomybę šalims kurti laisvą nuo užsienio monopolijų, Konzernų ekonomiką, išsaugoti buvusiose kolonijose rinkas savoms

Apie konjako šalies pramonę eksportui

Drauge su kitomis broliškomis respublikomis Armėnija įeina į TSRS liaudies ūkio kompleksą. Vystantis liaudies ūkiui, plečiasi ir Armėnijos dalyvavimas Tarybų Sąjungos užsienio ekonominiuose ryšiuose. Pastaruoju metu eksportui gaminamų prekių skaičius labai išaugo, kasmet didėja staklių bei prietaisų gamybos, chemijos pramonės produkcijos lyginamasis svoris. Produkcijos tiekimai eksportui per paskutiniuosius penkerius metus išaugo daugiau kaip 5%. Dabar per 100 Armėnijos gamyklų ir fabriklų gamina įvairias prekes eksportui. Bendrame eksportui skirtų prekių skaičiuje mašinų gamybos produkcijos lyginamasis svoris sudaro apie 40%, chemijos pramonės — 12, lengvosios ir maisto pramonės — apie 20%. Armėnija tiekia metalo pjovimo stakles, kalvystės ir presavimo įrengimus, kompresorius ir transformatorius, sinchroninius generatorius, elektros variklius, kilnojamąs elektrines, priedais ir kt. Iš chemijos produktų eksportuojami dichlorbutenas, natrio acetatas ir skruzdžių rūgštys, kalcio karbitas, monochlorbenzolas, kaučiukas, cheminiai reaktyvai ir kt. Daugelis eksportuojamų lengvosios ir vietinės pramonės prekių yra tradicinės. Tai gerai žinomi pasaulinėje rinkoje armėniški konjakai, kilimai, nacionaliniai meno dirbiniai. Šios prekės nuo seno turi paklausą daugelyje šalių. Pavyzdžiui, Jerevano konjako gamykla gamina 13

prekėms, toliau eksploatuoti jų gamtos turtais.

Siems tikslams įgyvendinti buvę kolonizatoriai skelbia embargus, vykdo diversijas, sudarinėja vergiškas prekybos sutartis. Į pagalbą jie pasitelkia stambių kapitalistų interesus ginančius Tarptautinį valiutos fondą ir Tarptautinį rekonstrukcijos ir vystymo banką, kurie diskriminacinėmis sąlygomis suteikia jaunoms respublikoms kreditus, kas daro šalies ekonomiką dar labiau priklausomą nuo užsienio. Taip buvę kolonizatoriai nori priversti tą ar kitą Afrikos šalį pasukti kapitalistinio vystymosi keliu.

Šiuo ypač sunkiu Afrikos šalims momentu nesavanaudiškos pagalbos ranką joms ištiesia socialistinės šalys. Visų pirma jos reikalauja, kad Afrikos tautos galėtų savarankiškai nustatyti savo vystymosi keliu, kad jų pasirinkimo laisvė būtų gerbiama. Apie tai socialistinių šalių atstovai kalba visuose tautiniuose fornuose, tame tarpe iš aukštos Jungtinių Tautų tribūnos posėdžiuose.

Nuosekli lenininė Tarybų Sąjungos užsienio politika, laimėjimai, kuriuos socialistinės šalys pasiekė ekonomikos, mokslo ir kultūros srityse, kelia Afrikos tautų simpatijas socialistiniam, žymiai pažangesniam vystymosi keliu.

Štai kodėl Afrikoje, kaip ir kituose žemynuose, atsiranda vis daugiau valstybių, žengiančių socialistinės orientacijos keliu. Tarybų šalis visada teikė ir teiks Afrikos tautoms visokeriopą paramą, kad žengimo laisvės keliu niekas negalėtų sutrukdyti. V. Sakalauskas

markių konjakus, kurie eksportuojami į 24 pasaulio šalis. Armėniški konjakai iškovojo 56 aukso ir sidabro medalius įvairiose tarptautinėse mugėse bei parodose. Armėniškų kilimų nacionalinio orgamento originalumas, puiki jų kokybė vertinama pasaulinėje rinkoje.

Eksportuojama ir daugelis naujų prekių. Tai mašinų gamybos, chemijos ir maisto pramonės įmonių gaminiai. Pavyzdžiui, nauja eksportinė prekė yra unikalios horizontalios tekimo staklės 2A-622, taip pat vertinga statybinė medžiaga perlitas, kuris tiekiamas Italijai, Belgijai, Ispanijai, Prancūzijai. Užsienio rinkoje susidomėta ir puikios kokybės dirbiniais iš natūralaus kalnų krietolo.

Pastaraisiais metais Armėnijos TSR prekių ekspozicijos buvo demonstruojamos 25 mugėse ir parodose — Rytų Vokietijoje, Lenkijoje, Čekoslovakijoje, Jugoslavijoje, Vakarų Vokietijoje, Kanadoje, JAV, Turkijoje, Sirijoje, Alžyre ir kt. šalyse. 1980 m. tarybinė Armėnija parodė pavasarinėje Leipzigo mugėje techninės tematikos ekspoziciją "Racionalizacija ir išradyba Armėnijos TSR". Užsienio specialistai susidomėjo armėnų inžinierių originaliu daugiaaukščių namų statymo metodu (naudojant elektro-mechaninį keltuvą aukštams ir perdenginiams kelti). 1981 m. Armėnija surengs savarankišką ekspoziciją tarptautinėje parodoje Toronte, Kanadoje. L. U.

Afrikos liaudies medicina

Praeityje afrikiečių sveikata beveik visiškai priklausė nuo tradicinio meno tokių gydytojų, kurie kartu su vaistažolėmis naudojo visą kompleksą psichologinio poveikio ir terapijos priemonių. Tikri faktai rodo, kad tokie gydytojai dauguma atvejų sugebėdavo nepaprastai tiksliai nustatyti diagnozę ir neretai išgydydavo ligą, prieš kurią "ortodoksinė" medicina būdavo bejėgė. Įrodyta, kad afrikiečiai savamoksliai gydytojai sėkmingai kovodavo su hipertenzija, epilepsija, žarnyno, plaučių ir širdies bei kraujagyslių susirgimais, maliarija, tropikų drugiu, diabetu ir kitomis ligomis.

Europiečių kolonizacija padarė daug žalos afrikiečių liaudies medicinai. Kolonizatoriai mėgino ją išrauti su šaknimis, laikydami "barbariška", tačiau mainais nedavė nieko. Šiuolaikinis medicininis aptarnavimas buvo prieinamas tik engėjams, tuo tarpu, kai liaudies medicinos tradicijos afrikiečių bendruomenėje ėmė nykti, primirštos Afrikos vaistažolių gydomosios savybės. Prieš paskelbiant Afrikos šalyse nepriklausomybę, gydymo paslaptis žinojo tik senoliai. Dabar nepriklausomos Afrikos šalių vyriausybės imasi priemonių liaudies medicinai atgaivinti. Joms visokeriopa padeda Tarptautinė sveikatos apsaugos organizacija. Joje

įsteigtas specialus padalinys, tiriantis tradicinę afrikiečių mediciną.

Studijuodami Afrikos žemyno liaudies gydytojų patirtį, mokslininkai dabar atsižvelgia į tai, kad senųjų gydymo apeigų mistika tėra tik išorinė pusė. O gydymo pagrindas — vaistažolių, tropinių susirgimų, daugelio paslapčių, kurios iki šiol neprieinamos dabartinei medicinai, išmanymas. Neatsitiktinai Nigerijoje, Ganoje, Tanzanijoje, Kamerune ir kitose šalyse yra specializuotos medicininės įstaigos afrikiečių liaudies medicinos metodams tirti ir tobulinti.

Zimbabvės Respublikoje taip pat žengiamas šia linkme. Neseniai čia atidarytas mokslinio tyrimo centras, kuriame tiriamos Afrikos vaistažolės, jų preparatai ir tradicinės praktikos metodai. Praėjusių metų rugsėjo mėnesį vyriausybės iniciatyva buvo surengtas liaudies gydytojų pasitarimas, kuriame įkurta nacionalinė liaudies gydytojų asociacija. Jos prezidentas, sostinės universiteto profesorius Gordonas Čevunduka akcentavo reikšmingą liaudies medikų vaidmenį kovoje už paprastų darbininkų sveikatą. Šalies sveikatos apsaugos ministras G. Uševokunzė paragino nuodugniai studijuoti liaudies medicinos patyrimą. A. Osipovas

TARYBINIŲ LAIKRODŽIŲ FABRIKAS MINSKE

"Luč — elegantiškas, patikimas ir populiarus laikrodis, gaminamas Minske.

Malonu dirbti Baltarusijos sostinės laikrodžių gamykloje. Maloniai nuteikia jau pats kelias, nuo įmonės vartų iki darbo vietos apšviestas medžiais, pačių darbininkų prižiūramais gėlynais. Netoliese trykšta fontanai.

Sviesos ir tylumos karalystė — pagrindinis surinkimo cechasis. Čia oro temperatūra, sienų spalvos, šviesos stiprumas — viskas kuo puikiausiai pritaikyta žmogui, talkina jo darbui.

Ilgas laikrodžio sukūrimo kelias — nuo idėjos iki konstruktoriaus stalo, nuo cecho, kur gaminamos atskiros dalys, iki surinkimo konvejerio.

Daugelyje rankų pabūna laikrodžiai, kol jų nedidelis mechanizmas "apauga" visomis reikalingomis dalimis. Tik po to tikslaus laiko laboratorijoje tikrinami tik ką pagamintų laikrodžių charakteristika.

Nedideliame laikrodžio korpuse surenkama per šimtą detalių; kai kurias vos gali pastebėti, neįmanoma paimti be specialaus įrankio. Darbas labai kruopštus. Bet čia žmogui tarnauja visiškai patikimi pagalbininkai — automatinės staklės, kuriomis galima dirbti su detalėmis iki vienos tūkstantosios milimetro tikslumu. Detalių gamybos procesas suskirstytas į dešimtis operacijų: jas tiksliai atlieka automatai ir pusautomatai. Specialistams techninius ir ekonominius uždavinius spręsti padeda gamyklos informacinis — skaičiavimos centras.

Beveik prieš trisdešimt metų Minsko Lenino prospekte išaugo pirmieji laikrodžių gamyklos korpusai. Tada turbūt buvo galima tik svajoti apie dabartinius įmonės pasiekimus. Laikas kartais įneša pataisas net į drąsiausias progno-

zes. Praėję metai — atkaklių kūrybinių išekojimų ir sudėtingiausių problemų sprendimo metai. Baltarusių laikrodindinkai palyginus per trumpą laiką pasiekė to, kad jų laikrodžiai tapo populiarūs už respublikos ribų.

Kasmet auga šių laikrodžių paklausa ir kasmet jų pagaminama vis daugiau. Antai iš pradžių įmonėje per metus buvo pagaminama du šimtai tūkstančių laikrodžių, dabar — per keturis milijonus. Įvairus jų asortimentas. Čia ir plokšti vyriški rankiniai laikrodžiai, ir miniatūriniai moteriški laikrodžiai, ir elektroniniai-mechaniniai, kurie varomi mikrobaterijos. Sie ir kiti laikrodžių modeliai sėkmingai rungiasi su užsienio firmomis tarptautinėse parodose bei mugėse. Jau 1974 metais baltarusių laikrodis "Luč-1816" pelnė Leipzigo mugės aukso medalį.

Naujos kartos tikslaus laiko elektroninių prietaisų pavyzdžiu laikomi elektroniniai rankiniai laikrodžiai su kvarciniu generatoriumi, be rodyklių — skaičiais rodantys valandas, minutes, sekundes, mėnesį, savaitės dienas. Jie nereikalauja valymo, tepimo, visus metus varomi vienos miniatūrinės baterijos, jų neveikia magnetiniai poliai bei kt. Juose įkūnyti šiuolaikinės mikroelektronikos naujausi pasiekimai. A. Rajevskis

— Zaire trys ketvirtadaliai šalies gyventojų — beveik neturintys pragyvenimo lėšų valstiečiai, kurių metinės pajamos svyruoja nuo 25 iki 50 dolerių. Pasakiškai turtingas Kongas kadaise buvo didžiausias maisto produktų eksportuojantis. Dabar Zairas per metus išleidžia 300 milijonų dolerių maisto produktų importui. Vilnius, 1981 liepos 9

Socialistų irgi už taiką lyderiai internacionalo

Amsterdame įvyko Socialistų internacionalo lyderių vienos dienos susitikimas, kuris buvo suorganizuotas Olandijos darbo partijos iniciatyva. Jame dalyvavo žymūs politiniai veikėjai, atstovaujantys 47 įvairių pasaulio šalių socialistų ir socialdemokratų partijoms.

Susitikimo dalyviai, kaip nurodoma Socialistų internacionalo vadovybės išplatintame pranešime, išanalizavo dabartinę tarptautinę padėtį. Jie ypač pabrėžė būtinumą surengti derybas dėl ginklavimosi kontrolės Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje.

Pradėdamas susitikimą, jo pirmininkas Willy Brandt pasakė, jog dabar, kai tarptautinė padėtis smarkiai pablogėjo, svarbiausias uždavinys yra vėl pradėti Rytų ir Vakarų derybų procesą. Jis pažymėjo derybų dėl "eurostrateginių" raketų svarbą ir būtinumą laikytis sutarties SALT-2.

Socialistų internacionalo lyderiai pareiškė didelį susirūpinimą, kad kaupiamos vis naujos ginklų atsargos planetoje, kurių jau pakanka daug kartų sunaikinti viskam, kas gyva Žemėje. Jie pažymėjo, jog negalima leisti, kad tokia būtų situacijos raida, kai daug lėšų ir energijos sunaudojama darbams, turintiems karinę kryptį, kai keroja ginklų prekyba, kuriamos naujos vis didesnės naikinamosios galios ginklo rūšys, kas galiausiai, jeigu pasaulio visuomenė nepadarys tam galo, gali sukelti branduolinę katastrofą.

Čia gyveno Leninas

1918 metų kovo mėnesį Tarybinė vyriausybė persikėlė iš Petrogrado į Maskvą. Tuomet Leninas buvo dažnas ir brangus pamaskvio darbininkų ir valstiečių svečias. Čia, nuostabiose pamaskvio apylinkėse, Leninas praleisdavo savo trumpus poilsio dienas. Šis laikotarpis Lenino gyvenime kupinas susitikimų su vietiniais žmonėmis. Leninas važinėjo į Bogdanovą-Vasiljevską, Žukovą, Kašiną, į Kostino tarybinį ūkį ir kitas vietas, kalbėdavo darbininkų ir valstiečių susirinkimuose. Visiems gerai žinomas Vladimiras Iljičius bendravimas su Bogdanovo kaimo valstiečiais, pas kuriuos jis užsukdavo po medžioklės aplinkiniuose miškuose. Vladimirą Iljičių čia pažinojo nuo seno iki mažo. Kaimo vaikai, pamatę Lenino mašiną, iš visų pusių bėgdavo jos pasitikti. Leninas liepdavo vairuotojui sustoti, prisodindavo kiek telpa vaikų, ir triukšminga, linksma draugija važiuodavo prie Maskvos upės. Šitas primityvokas poilsis — apie geresnį tada sunku buvo svajoti — palikdavo visiems puikius prisiminimus. Leninas grįždavo žvalus, pagyvėjęs, patenkintas.

1922 metų pradžioje Leninas pusantr mėnesio išsėjos buvusio Kostino tarybiname ūkyje. Krupskaja prisimena, kad Leninas tuo metu jautėsi prastai: pavargdavo, blogai miegojo. Sunkus darbas nuolino sveikata. Tarybinio ūkio pastatas, kuriame RKP (b) Politinio biuro nutarimu išsėjos Iljičius, išliko iki šiol. Čia įkurtas Lenino muziejus.

Kelonė leninėmis pamaskvio vietomis baigiasi Gorkose. Čia, ant Pachros upės kranto, tarp tankių

Susitikimo dalyviai paragino visus suinteresuotas vyriausybes padaryti visa, kas įmanoma, kad būtų užkirstas kelias karui. Jie pabrėžė, jog būtina žymiai sumažinti karinius potencialus, nekaupiti naujų ginklų atsargų, pareiškė įsitikinimą, kad tik tvirtas visų planetos tautų siekimas užtikrintų visuotinį saugumą ir lygiateisiškumą bendradarbiavime.

Susitikime buvo pareikšta nuomonė, kad būtina stiprinti Jungtinių Tautų vaidmenį, ypač taikos užtikrinimo ir nusiginklavimo klausimais, prisidėti prie TSRS ir JAV karinės konfrontacijos mažinimo, regionų karinių potencialų mažinimo, pasitikėjimo priemonių parengimo.

Kitos protingos alternatyvos nėra, buvo pažymėta susitikime. Svarbiausia — parodyti politinę valią ir, nepaisant nacionalinių siekimų ir įsitikinimų skirtingumo, neišleisti iš akių pagrindinio žmonių tikslo — taikos išsaugojimo ir nusiginklavimo.

Socialistų internacionalo vadovybė išplatino pareiškimą dėl padėties Salvadorė, kuriame pabrėžia savo visišką paramą šalies revoliucinėms demokratinėms jėgoms, kovojančioms už demokratiją ir už tai, kad pagerėtų nuo oligarchijos represijų kenčiančios liaudies gyvenimo sąlygos. Susitikimo dalyviai paragino visas vyriausybes ir užsienio jėgas nutraukti bet kokią tiesioginę ar netiesioginę paramą Salvadoro režimui. V. Stokrackis

senovinio parko medžių stovi baltas dviaukštis pastatas su grakščiomis kolonomis. Ši vieta gerai žinoma ne tik tarybiniais žmonėmis. Nesibaigiančiu srautu čia plūsta žmonės iš visų pasaulio kontinentų.

Čia Gorkose, Vladimiras Iljičius praleido apie dvejus metus. Pirmą kartą jis atvažiavo 1918 metais atgauti jėgų po žiauraus pasikėsimo. Vėliau ši vieta tapo nuolatine Iljičiaus vasarviete, kuri buvo pritaikyta ne tik poilsiui, bet ir dalykiniams susitikimams, darbui.

Gorkose Leniną tūkstančiai gijų siejo su visa šalimi ir tarptautiniu revoliuciniu judėjimu. Šalia to Leninas rasdavo laiko pokalbiams su aplinkiniais valstiečiais, paremti juos ūkiniuose reikaluose.

Gorkose Leninas susitikinėdavo su F. Dzeržinskiu, M. Kalininu, J. Sverdlovu, J. Stalinu, kitais partiniais ir valstybės veikėjais, bendravo su M. Gorkiu. Čia Leninas parašė daugelį veikalų, pranešimų, straipsnių.

Gorkose Leninas praleido paskutines savo gyvenimo dienas.

Už 35 kilometrų nuo Maskvos, poetiškoje aplinkoje, medžių paunksnėje, yra šventa vieta — memorialinis Vladimiras Iljičius muziejus. Jis atidarytas 1949 metų sausį. Čia viskas išliko ir saugoma taip, kaip buvo tuomet, kai gyveno, dirbo ir išsėjos didysis revoliucijos vadas. Leninas mėgo Gorkas, daug padarė, kad klestėtų šių apylinkių kaimai, kad būtų išsaugotas gamtos grožis. Nenutrūkstamu srautu čia keliauja žmonės. Iš toli atvažiuoja pamatyti paskutinę Lenino būstinę, pajusti tą dvasią, tą atmosferą, kuri supo didį žmogų.

S. Giedraitis

KINIJA JAU PRAŠO DUONOS

Prieš kurį laiką grupė Jungtinių Tautų koordinatoriaus pagalbos teikimo stichinių nelaimių atveju klausimams biuro ekspertų Kinijos vyriausybės prašymu buvo nukreipta į Kiniją, kad susipažintų su padėtimi vietoje ir numatytų galimybes suteikti pagalbą, konkrečiai — rajonams, nukentėjusiems nuo stichinių nelaimių. Jų išvados paskelbtos Vakarų spaudoje.

Oficialūs Pekino atstovai supažindino ekspertus su ekonominiais Kinijos sunkumais. Liaudies ūkyje labai išaugo disproporcijos. Dėl energijos (oficialiais duomenimis daugiau kaip 20 procentų pramonės įmonių labai trūksta elektros energijos), žaliavos ir t. t. stokos 1980 metais šalies gamybiniai pajėgumai buvo panaudojami nedaugiau kaip 70 procentų.

Siekiant apriboti didžiulį deficitą valstybiniame biudžete, kuris šiais metais gali pasiekti 5 bilijonus dolerių, numatyta sumažinti asignavimus kapitalinei statybai 45 procentais, pieno gamybą — 2 milijonais tonų, naftos gamybą — 6 milijonais tonų, anglies — 21 milijonu tonų.

Kaip praneša Jungtinių Tautų ekspertai, praėjusiais metais ypač sunki padėtis susidarė kaime. Maždaug 25 milijonai žmonių, pirmiausia rajonuose, nukentėjusiuose nuo sausras ir potvynių, badauja, daug žmonių mirė nuo bado, 6 milijonai žmonių neteko pastogės, plačiai paplito pavojingi susirgimai.

Spauda pažymi, kad neregėti ekonominiai Kinijos sunkumai — tai pirmiausia ypatingos ekonominės Pekino vadovybės politikos rezultatas. Juos tik iš dalies galima paaiškinti stichinėmis nelaimėmis. Oro sąlygos, rašo Londono "Observer", negali būti vienintelė susida-

riusios padėties priežastis.

Pasak laikraščio "Times", Kinijos vyriausybė kreipėsi į Jungtinių Tautų Pasaulinę sveikatos apsaugos organizaciją ir įvairias filantropines organizacijas "prašydama skubiai suteikti pagalbą", kad būtų įveikti didėjantys sunkumai ir likviduotas badas. Atsakydamas į Kinijos prašymą, Tarptautinis valiutos fondas nutarė suteikti Pekinui 550 milijonų dolerių paskolą. Kinijoje apsilankiusi Pasaulinės sveikatos apsaugos organizacijos delegacija rekomendavo suteikti ne tik piniginę pagalbą, bet ir patiekti tam tikrą kiekį maisto produktų.

Užsienio stebėtojai priėjo bendrą išvadą, kad visos šios priemonės neišspręs problemos. Jungtinių Tautų pareigūnų nuomone, maisto produktų gali prireikti tiek, kad teikiant pagalbą vienos šalies ir net grupės šalių išteklių bus aiškiai per maža.

Spauda įvairiai komentuoja Kinijos prašymą suteikti jai pagalbą. Pažymima, jog ankečiau Pekinas neprašė pagalbos, manydamas, kad tokie prašymai pakerta režimo prestižą. Dabar Kinijos lyderiai, nematydami kitos išeities, atsisakė ankstesnės pozicijos. Kinijos spaudoje apie tokius prašymus nieko nepranešama. Anglijos laikraštis "Sunday Times" atkreipia dėmesį į tai, kokie prieštaringi Kinijos vyriausybės pareiškimai apie badą atskiruose šalies rajonuose ir anksčiau jo pranešimai apie gerą padėtį žemės ūkyje. Stebėtojai mano, jog tai, kad kapitalistinės šalys patenkino Kinijos prašymą, rodo Vakarų sluoksnių siekimą paremti Kinijos vadovybę, mėginančią neleisti, kad ekonominiai sunkumai virstų dar opesne socialine politine problema. S. J.

Airijoje karo šaknys ne religijoje

Daug kalbama apie tikrus karo mūšius tarp katalikų ir protestantų Šiaurės Airijoje. Tokios kalbos yra nesąmonė.

Norėdami atsakyti į šį klausimą, žvilgtėterėme į Šiaurės Airijos praeitį.

Airių tautą, norėdami ją pavergti, jau nuo XII amžiaus, puldinėjo anglų ir normanų feodalai. Airiai — narsūs kariai. Tik XVI amžiuje pavyko juos pavergti. Bet neramus buvo anglų viešpatavimas Airijoje — sukilimai, maištai.

XIX amžiaus pradžioje Airijoje, kaip ir daugelyje kitų pavergtų pasaulio šalių, prasidėjo masinis nepriklausomybės judėjimas. Įkvėpta Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos pavyzdžio, 1919 metais Airija pasiskelbė nepriklausoma šalimi.

Airių savanorių armija pradėjo kovą su Didžiosios Britanijos kariuomene bei policija. 1921 metais abi pusės pasirašė sutartį, pagal kurią Airija tapo Didžiosios Britanijos dominija. Šešios Šiaurės Airijos grafystės pagal šią sutartį atiteko Didžiąjai Britanijai. Airija 1949 metais išstojo iš Britų tautų sandraugos ir tapo nepriklausoma respublika, o Šiaurės Airija taip ir liko Anglijos valdžioje.

Kovoja šiaurės airiai už savo teises ir šią dieną. O dabar prisiminkime, kad airiai nuo senų laikų yra katalikai, o anglai — protestantai. Gal tada neatrodys keistas ir tas religinis karas. Juk airių išikimybė katalikų bažnyčiai yra tam tikras priešinimasis pavergė-

jams iš Anglijos, kurie yra, be to "netikros" religijos atstovai — protestantai...

Įvykius Šiaurės Airijoje karu vadina ne be pagrindo. Šio karo (o tiksliau — išsivadavimo žygio) aukos skaičiuojamos tūkstančiais. Anglų teroras, prievarta ir diskriminacija, airių atžvilgiu žiauri, tad atkaklus ir airių priešinimasis tokiui Anglijos politikai Šiaurės Airijoje.

Padėtis Šiaurės Airijoje labai įtempta. Pilnoje kovinėje parengtyje 11 tūkstančių Anglijos karių bei 14 tūkstančių policininkų. 2.5 tūkstančio sukurtos Šiaurės Airijos protestantų asociacijos narių taip pat paėmė šautuvus į rankas. J. Pionierius

TRUMPAI

— Atstovų buto pirmininkas Thomas P. O'Neill Jr. sako, jog jo nuomone, prez. Reaganas nesu-pranta darbininkų klasės reikalų, pagal visus jo ėjimus, jis jų nepaiso.

— Federalinių mokesčių rinkimo tarnyba uždarė buvusio prezidento Carterio brolio Billy gazolino stotelę dėl to, kad jis nesumokėjo atsilikusių mokesčių už pajamas.

— Justicijos departamentas iškelė nupilietinimo bylą buvusiam II Pasaulinio karo metu žydų skerdiuko Adolf Eichmann patarėjui Otto Albrecht Alfred von Bolschwing, gyvenančiam Kalifornijoje.

APYLINKEI VADOVAUJA LIAUDIES PATIKĖTINIAI

Važiuojant iš Svedasų į Kupiškį, kairėje kelio pusėje pabirę Simonys — viena nuošaliausių Kupiškio rajono apylinkių. Simonų miestelis yra ir vietinio kolūkio centras. Geros pastarųjų metų permainos neaplenkė šio kažkada skurdaus Aukštaitijos kampelio. Ūkio laukuose kasmet išauginami vis gausesnė derliai, gerėja gyvulininkystės rezultatai. Daug lėšų ūkis skiria žemdirbių buities ir darbo sąlygų gerinimui. Tačiau Simonys — ne vien žemdirbių gyvenvietė. Čia gyvena ir vidurinės mokyklos mokytojų šeimos, medikai, buities tarnybos žmonės.

Per pastaruosius penkerius metus Simonyse pastatytas naujas prekybos centras ir valgykla, buitinio gyventojų aptarnavimo paviljonas, nauja vidurinė mokykla, daugelis kitų visuomeninės paskirties pastatų. Stengiamasi, kad čia gyvenantiems žmonėms būtų suteikta kuo daugiau buitinių patogumų, kad dėl kiekvieno menkiesnio reikėtų važiuoti į rajono centrą.

Visam apylinkės gyvenimui vadovauja apylinkės žmonių išrinkta Liaudies deputatų taryba ir jos nuolatinės komisijos. Kas gi tie liaudies patikėtiniai, kuriems patikėta spręsti atsakingus nemažos apylinkės reikalus. Apie tai paklausėme Tarybos vykdomojo komiteto pirmininką Vytautą Karužą.

— Į apylinkės deputatų tarybą, kaip paprastai, išrenkami patys darbščiausi, visų gerbiami žmonės. Tai gamybos pirmūnai, mokytojai, sveikatos apsaugos darbuotojai. O sudarant nuolatinės komisijas, atsižvelgiame į deputatų visuomeninės veiklos polinkius. Daugumos nuolatinė komisijų vadovais skiriami deputatai, turintys atitinkamą išsilavinimą, profesinį pasiruošimą. Pavyzdžiui, sveikatos apsaugos komisijai vadovauja medicinos felčėrė, žemės ūkio ir gamtos apsaugos komisijai — agronomas... Tačiau tai nėra taisyklė. Komisijų vadovais skiriami aktyvūs deputatai, turintys potraukį atitinkamai sričiai. Štai prekybos ir buitinio gyventojų aptarnavimo nuolatinės komisijos pirmininkė yra kolūkio laukininkystės darbuotoja Egidija Ce-

pėnaitė. Ji nuolat domisi apylinkės žmonių poreikiais, Tarybų sesijų metu duoda daug vertingų pasiūlymų, kaip gerinti šios srities darbą. Jai vadovaujant šiai nuolatinėi komisijai, pagerėjo parduotuvių, visuomeninio maitinimo įmonių veikla. Parduotuvėse išsiplėtė prekių asortimentas, per pastaruosius metus apylinkės žmonės žymiai daugiau pirkto gatavų drabužių, viršutinio trikotažo, avalynės, audinių.

Sveikatos apsaugos nuolatinėje komisijoje aktyviai dirba kolūkiečiai Juozas Bernotas ir Bronius Juozapavičius. Tai aktyvūs Raudonojo kryžiaus organizacijos nariai, ilgamečiai donoriai. Sios komisijos rūpesčiu pasiekta, kad Simonų ambulatorijoje dirbtų du gydytojai. Čia įrengtas ir šiuolaikinis stomatologinis kabinetas.

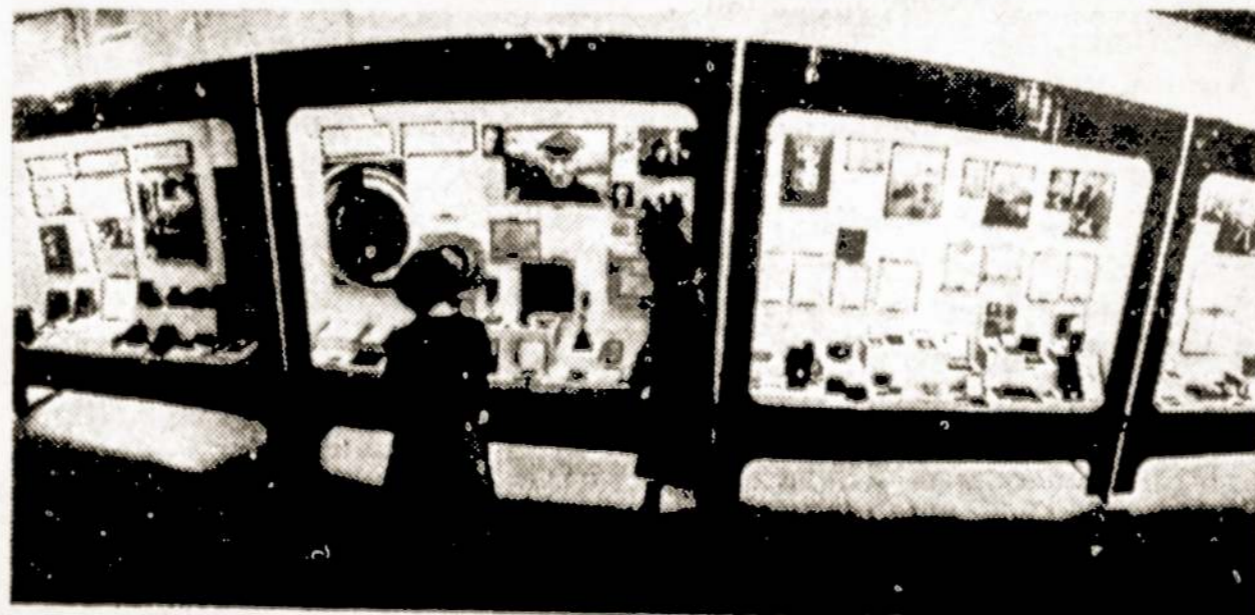
Didelį darbą atlieka žemės ūkio ir gamtos apsaugos nuolatinė komisija. Pastaraisiais metais Simonų kolūkis apsirūpino galinga technika, įrengimais, pradėjo veikti dideli gyvulininkystės cechai. Komisija rūpinasi, kad intensyviai naudodami žemės turtais, žemdirbiai nepažeistų gamtoje vyraujančios pusiausvyros, nepakenktų aplinkai. Deputatai nuolat domisi, kaip tvarkingai gyvenvietėje, ruošia aplinkos tvarkymo konkursus.

Į Simonų apylinkės Liaudies deputatų tarybą išrinkti trisdesimt penki deputatai — liaudies patikėtiniai. Kiekvienas jų atsakingas už atitinkamą apylinkės gyvenimo sritį. Rinkėjai savo deputatams turi nemažai priesakų, kuriuos vykdyti — šventa pareiga.

Šiame penkmetyje pagal rinkėjų priesakus Simonyse bus pastatyta nauja ambulatorija ir vaistinė, nauji kultūros namai. Po poros metų įkurtuvės bus švenčiamos ir devyniasdešimties vietų vaikų darželyje. Tai bus jau antrasis vaikų darželis Simonyse. Žemdirbių poilsiui prie dirbtinio ežero, kuris atsirado užtvėnkus upelį, numatyta įrengti poilsiavietę.

Gražėja Simonys. Bendromis apylinkės Tarybos ir ūkio administracijos pastangomis vis šviesiau gyvena šio Aukštaitijos kampelio žmonės.

A. Norvaišas

Šiauliuose veikia Fotografijos muziejus. Jis įsikūręs naujose erdviose patalpose. Viename kambarių atidaryta nuolatinė ekspozicija, kurios lankytojai susipažįsta su įvairiausių laikų fotoaparatais ir kita fototechnika. Salėje — apie 700 eksponatų, o iš viso muziejuje jų yra keli tūkstančiai. Fotosalone rengiamos personalinės ir teminės fotoparodos.

Nuotraukoje: Lankytojai susipažįsta su ekspozicija. A. Dilio nuotr.

MUZIEJUS BITĖNŲ KAIME

Akim vos aprėpiamas milžiniškas bangas primena palei Nemuno vingius stūksančios nuožulnios Bitėnų kalvos, platus slėniai. Daug audringų įvykių, reikšmingų datų prisimena šis kraštas. Čia 1904 metais lietuvių kalba pirmą kartą buvo išspausdintas K. Markso ir F. Engelso "Komunistų partijos manifestas", čia prabilo V. Kapsuko "Salin caro valdžia!", kiti revoliuciniai kūriniai. Dienos šviesa jie išvydo Martyno Jankaus spaustu- vėje.

Stebėtinas šio žmogaus ryžtas ir atkaklumas. Buržuazinės valdžios persekiojamas, uždarius spaustuvi- kę vienoje vietovėje, jis nedelsdamas imasi darbo kitoje. Bitėnuose, Klaipėdoje, Silutėje, kitur M. Jan- kaus pastangomis išspausdinta per 360 knygų knygelių.

M. Jankus taip pat redagavo kelis periodinius leidinius, rašė eilėraščius, rinko tautosaką, buvo aktyvus visuomenininkas, palaikė ryšius ir bendradarbiavo su Lietu- vos, Vokietijos socialdemokratų partijomis, Rusijos revoliuciniais rateliais. Jo namuose prieglobstį visada rasdavo žinomi revoliucinio judėjimo dalyviai.

Prieš kiek laiko Bitėnų pradinėje mokykloje įvyko Martyno Jankaus muziejaus atidarymo iškilmės. Tarp šilutiškių, "Rambyno" tarybi- nio ūkio žemdirbių buvo daug sve- čių ir iš Vilniaus, Kauno, Klaipė- dos. Susirinkusiesiems apie M. Jankaus gyvenimą ir veiklą papa- sakojo partijos Silutės rajono komi- teto antrasis sekretorius Z. Lozai- tis, Vilniaus V. Kapsuko univer- siteto profesorius V. Zukas, kiti svečiai, prisiminimais pasidalijo Jankų šeimos artimiausia draugė ir kaimynė E. Kondrotavičienė. Kon- certavo Valstybinės konservatori- jos Klaipėdos fakultetų saviveikli- ninkų ansamblis "Vėtrunė", skam- bėjo poezijos posmai.

Muziejaus stenduose — Bitėnu- se spausdintos, jau gerokai pagel- tusios knygos, laikraščiai, įvairiu- sių leidinių faksimilės, nuotraukos. Čia taip pat atkeliavo dailininkės I. Labutytės lino raizgyns, pamario tapytojų E. Jonušo, A. Ilginio, V. Rimkaus darbai, kuriuose pavaiz- duotas M. Jankus. Klaipėdietis M. Narbutas muziejaus atidarymui su- kūrė ir padovanojo medalį.

Konstantinas Jucius

Pradėjo veikti didžiausia Joniškio rajone "Sidabros" tarpukinio susivieni- jimo gyvulininkystės įmonė. Beveik visi darbo procesai joje automatizuoti ir mechanizuoti. Per metus čia bus nupenima po 27 tūkstančius kiaulių.

Nuotraukoje: Jaunieji "Sidabros" tarpukinio susivienijimo gyvulininkystės įmonės specialistai [iš kairės] — veterinarijos gydytoja B. Rimkutė, operatorė Z. Jurgelytė, vyriausiasis zootechnikas E. Keviša, operatorės N. Juozauskaitė ir D. Burbaitė, zootechnikė D. Narušaitienė.

T. Žebrausko nuotr.

PARUOŠ VIRŠ ŠIMTĄ TŪKSTANČIŲ KVALIFIKUOTŲ ŽEMDIRBIŲ

Plačią tolesnio profesinio techni- mo mokymo programą numatė TSKP XXVI suvažiavimas. Profesinės technikos mokyklos, kaip buvo pažymėta komunistų foru- me, — svarbiausias šaltinis liaudies ūkiui papildyti darbininkų kadrais.

Sios mokyklos 1981-1985 metais turės parengti 13 milijonų kvalifi- kuotų darbininkų, padidinti baigusių vidurinį mokslą kvalifikuotų darbininkų išleidimą 1.6 karto. At- sakingi uždaviniai inžinieriams-pe- dagogams, mokyklų visuomeni- nės organizacijos taip pat iškyla toliau tobulinant moksleivių profesinį pasiruošimą, jaunosios darbi- ninkų pamainos idėjinį-politinį brandumą.

Lietuvoje profesinio techninio mokymo sistema XI penkmetyje turi parengti 124.59 tūkst. kvalifi- kuotų darbininkų ir pereiti prie jų ruošimo su viduriniu išsilavinimu. Ypač didelį dėmesį reikės skirti

kaimo profesinių technikos mokyklų tinklui plėsti, žemdirbių pamai- nos rengimui tobulinti. Antai kiek- viename rajone numatoma įsteigti profesinę technikos mokyklą, žy- miai padidinti merginų priėmimą į kaimo profesines technikos mokyk- las. Toliau bus plečiamos technikos mokyklos. Bus pastatyti nauji mokyklų kompleksai Alytuje, Anykš- čiuose, Biržuose, Joniškėje, Kel- mėje, Molėtuose, Plungėje, Radvi- liškyje, Simne, Skuode, Utenoje, Vilkiroje.

Profesinių technikos mokyklų to- lesnės veiklos klausimai, būsimųjų darbininkų komunistinio auklėjimo problemos neseniai buvo aptartos išpėstiniame Lietuvos TSR valsty- binio profesinio techninio mokymo komiteto kolegijos posėdyje, daly- vaujant mokyklų vadovams, parti- nių, komjaunimo organizacijų sek- retoriams, profsąjungų pirminin- kams.

D. Papaurėlis

Vilnius, 1981 liepos 9

Kaimo namai bus jaukesni

Jau penkerius metus Alytaus namų statybos kombinatas gamina surenkamuosius vienbučius gyvenamuosius namus. Pernai vasarą buvo iškilmingai palydėtas 3000-asis namas, o šiemet greit išlydės ir 4000-ajį. Jau tapo tradicija iškilmingai išlydėti iš kombinato kiekvieną tūkstantąjį namą.

Plečiasi ir statybos geografija: namai statomi ne tik respublikoje, bet ir Smolensko srityje. Šiemet pagaminta 14 namų, pritaikytų šiaurės sąlygoms. Juos numatyta pastatyti ir prie BAM-o augančioje naujoje Uojano gyvenvietėje.

Šiemet planuojama pagaminti namų 20 procentų daugiau negu pernai. Taip sparčiai plėsti gamybą nėra lengva. Susiduriama su įvairiomis problemomis, sunkumais. Viena aktualiausių problemų — šių namų tobulinimas.

Alytaus namų statybos kombinato namai turi nemažą paklausą. Tačiau suprantama, jog šiuos namus dar galima gražinti, tobulinti, kad juose gyventojai jaustųsi patogiai ir jaukiai.

Nūnai surenkamųjų gyvenamųjų namų konstrukcijas tobulina ir tipinius projektus koreguoja kombinatas ir Kolūkių statybos projektavimo institutas. Be to, glaudžiai bendradarbiaujama su Lietuvos statybos ir architektūros mokslinio tyrimo institutu.

Vienuoliktajame penkmetyje kombinatas, padedamas mokslininkų, numato toliau tobulinti ne tik visų namų projektus, bet ir atskirų elementų konstrukcijas. Kombinatas įkurtas eksperimentinis baras ir įrengta eksperimentinė statybos aikštelė, kurioje jau pastatyta po 2-3 naujų konstrukcijų namus medžiagoms išbandyti ir eksploataciniams tyrimams atlikti.

Dabar svarbu teisingai nustatyti perspektyvines gaminamų namų vystymo kryptis, priimti teisingus būsimųjų namų planinius ir konstrukcinius sprendimus, nustatyti

surenkamųjų namų naujos serijos sudėtį ir apimtį, o penkmečio pabaigoje pasistengti pradėti juos gaminti.

Vienas labiausiai paplitęs surenkamųjų namų tipinis projektas, tai penkių kambarių gyvenamasis namas, kuriam sukomplektuoti reikia pagaminti beveik 2,000 vienetų 235 pavadinimų medžio gaminių. Specifikuotų elementų kiekis sudaro 3,650 vienetų. Čia reikia beveik 500 pavadinimų savo gamybos gaminių ir 100 pavadinimų perkamų gaminių ir medžiagų. Be to, dar apie 30 pavadinimų medžiagų į namo komplektą neįeina ir yra tiekiami tiesiog į statybos vietą — apdailos plytos, skiedinys, cementas ir kitos medžiagos.

Tokių namų apie penkiolikos žmonių brigada sumontuoja ir atlieka visus apdailos darbus per vieną ar pusantro mėnesio. Nors darbo sąnaudos yra beveik tris kartus mažesnės palyginti su mūrinio gyvenamojo namo statyba, tačiau jos jau nebeįpatenka.

Visų pirma reikia mažinti darbo sąnaudas statybos aikštelėje. Todėl, būtina didinti elementų surenkamumo laipsnį, mažinti elementų nomenklaturą, mažiau palikti darbų statybvietėje, racionaliai naudoti medieną, taikyti naujas efektyvias medžiagas.

Naujos serijos projektinius pasiūlymus jau paruošė Lietuvos statybos ir architektūros mokslinio tyrimo institutas. Išanalizavęs šiuos pasiūlymus, kombinatas siūlo sudaryti naują 5-6 namų tipų seriją. 2-3 namų tipai būtų vieno aukšto be mansardos ir turėtų 4-6 kambarius, 2 namų tipai — taip pat vieno aukšto be mansardos, bet su rūsiu turėtų 3-4 kambarius ir 1 namas — 5 kambarius su rūsiu ir mansarda. Šie namai pagaminti iš naujų, tobulėsiu statybinę medžiagų ir turėtų geriau patenkinti kaimo gyventojų poreikius.

Alb. Šleinota

Dauguose veikia meno mokykla. Muzikos ir dailės pagrindų čia mokosi arti šimto Daugų ir artimiausių apylinkių kolūkiečių ir tarnautojų vaikų. Šios mokyklos mokiniai jau dalyvavo respublikiniame vaikų muzikos mokyklų pianistų konkurse, televizijos konkurse "Dainų dainelė".

Nuotraukoje: Dėstytojas E. Ostrauskas [pirmas iš dešinės] praktinių užsiėmimų su jauniaisiais dailės mėgėjais metu. G. Svitojaus nuotrauka

DUONA IR GROŽIS

Kai slėni, kuriame įsirežusios Nevėžio ir Barupės vagos, apgaubia sutemos, Labūnavoje — centrinėje Kėdainių rajono "Rytų aušros" kolūkių gyvenvietėje sutvarka šimtai langų. Po darbo į jaukius savo butus grįžta specialistai, mechanizatoriai, gyvulininkystės darbuotojai... Vien per praėjusį penkmetį Labūnavoje ūkio statybininkai surentė daugiau kaip pusę šimto namų, kuriuose yra visi patogumai: centrinis šildymas, vandentiekis, kanalizacija, dujos, telefonai. Be to, visi kolūkiečių butai radiofikuoti. Tai labai palengvina operatyviai paskirstant darbus, teikiant informaciją.

Gyvenvietės puošmena tapo per vienerius metus iškilęs pats didžiausias ir gražiausias Lietuvoje surenkamųjų skydinių namų kvartalas. Visi, kas norėjo, su ūkio pagalba pasistatė ir ūkinis pastatus. Kolūkyje sudarytos geros sąlygos vystyti asmeninį ūkį. Prie gyvenvietės kolūkiečių gyvuliams įrengtos kultūrinės ganyklos, bendruose masyvuose auginami javai ir bulvės.

"Rytų aušroje" štai jau šeši metai nebėra vienkiemis, tačiau artimiausioje ateityje Labūnavoje numatyta pastatyti dar 40 gyvenamųjų namų. Juose įsikurs jaunos šeimos, taip pat tie, kurie atvažiuoja dirbti ir gyventi į kolūkį. Su partinės organizacijos sekretoriumi Alfonsu Celkevičiumi apskaičiavome, kad dabar "Rytų aušroje" dirbančio žemdirbio amžiaus vidurkis — 34 metai. Kas vilioja jauną žmogų į Labūnavą?

Gyvenvietėje jau yra beveik viskas, kas būtina žemdirbių ekonominiams ir dvasiniams poreikiams patenkinti. Parduotuvė, valgykla, buitinio aptarnavimo paviljonas, aštuonmetė mokykla, vaikų lopšelis-darželis, kultūros namai, ambulatorija su vaistine ir stomatologiniu kabinetu, pirtis... Labūnavos patogumai ir grožis ne kartą buvo įvertinti įvairiuose respublikiniuose konkursuose bei apžiuose, o prieš porą metų ji apdovanota TSRS liaudies ūkio pasiekimų parodos garbės diplomu.

Sio penkmečio planuose — plaukimo baseino, naujo šimto vietų lopšelio-darželio statyba, aštuonmetės mokyklos rekonstrukcija.

Tačiau į "Rytų aušrą" žmogų vilioja ne tik gerai sutvarkyta buitis, aplinkos grožis, bet ir labai mechanizuota gamyba, naši šiuolaikinė technika.

Pastatius karvidžių kompleksą, kuriame melžiama į pieno linijas,

kitiems darbams išsilaisvino pusė melžėjų. Su darbu, kuriuo anksčiau vos susidorodavo 12 šėrėjų, dabar susitvarko vienas mechanizatorius. Visiškai mechanizuoti darbai ir kaulidžių komplekse. Ūkis turi daugiau kaip 70 traktorių, 10 grūdų kombainų, daug kitos technikos. Praėjusiame penkmetyje technika valdantys vyrai gavo gerą dovaną — naujosios mechaninės dirbtuvės, kurios dabar geriausios Kėdainių rajone, erdvo ne tik remontuojamai technikai. Čia mechanizatoriams ir remontininkams įrengti geri persirengimo ir poilsio kambariai, dušai, susirinkimų ir sporto salės.

Ugdyti naują kaimo žmogų padeda ekonominio ir politinio švietimo rateliai, ūkyje veikia du liaudies universitetai. Juose paskaitas skaito ne vien ūkio specialistai, vadovai, bet ir lektoriai, mokslininkai iš įvairių respublikos institutų, aukštųjų mokyklų. Daugiau kaip šešis šimtus skaitytojų turi Labūnavos biblioteka, kultūros namuose septynis meno saviveiklos ratelius lanko beveik du šimtai kolūkiečių.

Virš Labūnavos pavasarėjančio dangaus žydrynėje suka ratus gandrai. Grįžta į gimtinę ir vaikinai, kuriuos prieš porą metų ūkis iškilmingai lydėjo į Tarybinę Armiją. Geros darbo ir gyvenimo sąlygos traukia žmones į kolūkį, padeda įtvirtinti kaime jaunimą.

A. Norvaišas

SIAULIEČIAI PATENKINTI

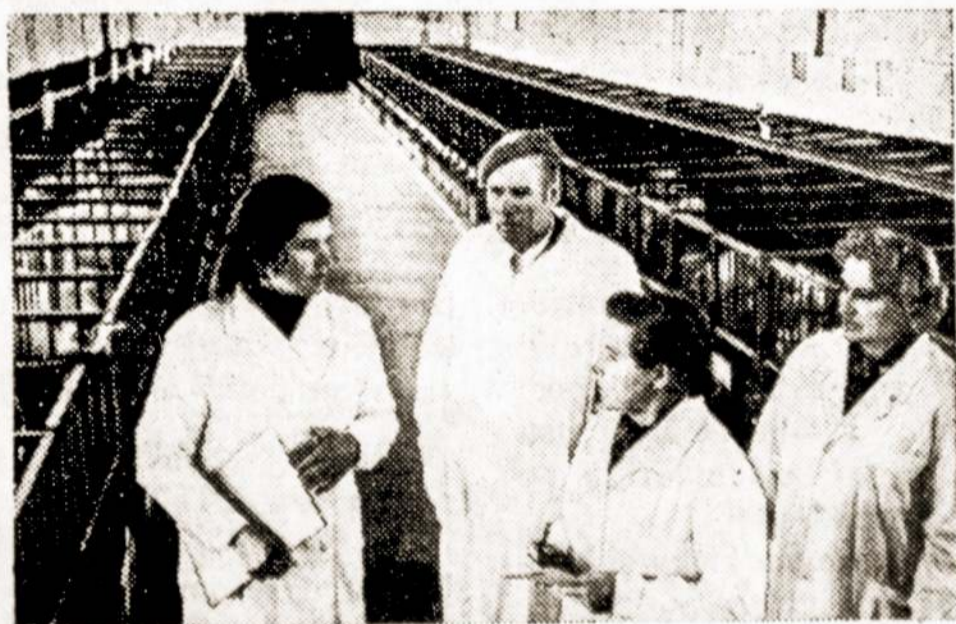
Siauliečiai patenkinti Vilniaus gatve — Pėsčiųjų bulvaru. Gerinant transporto eismą mieste, seniai rikiuotėn stėjo viadukas Žemaitės gatvėje. Toks pat kelių įrenginys netrukus bus statomas ir Serbentų gatvėje.

DRAUGYSTĖS TRAUKINYS

Į Erfurtą vyko draugystės traukinys. Jo keleiviai — daugiau kaip 350 pramonės ir žemės ūkio pirmūnų, partinių ir tarybinių darbuotojų, kultūros ir mokslo veikėjų susipažino su draugų vokiečių pasiekimais, pasidalino darbo patyrimu.

Traukinio dalyviai lankėsi Veimare, Miulhauzėje, Gotoje, kituose Erfurto apygardos rajonuose, kur vyko draugystės vakarai, manifestacijos. Lietuvos meno saviveiklininkai viešagės metų surengė koncertus.

Draugystės traukinys taip pat pabuvojo Berlyne, Leipcige.

Gyvulininkystės mokslinio tyrimo instituto — Baisogaloje dirbamas platus darbas Lietuvos baltųjų veislių kiaulių produktyvumui didinti.

Nuotraukoje: (iš kairės į dešinę) eksperimentinio ūkio zootechnikė selekcininkė R. Jankauskienė, instituto kiaulininkystės skyriaus vedėjas J. Šveistys, kiaulių veisimo sektoriaus vyr. mokslinė bendradarbė I. Varkalienė ir tarprajoninės veislininkystės įmonės kiaulininkystės skyriaus vyriausioji zootechnikė D. Podėnienė įvertina atskirų Lietuvos baltųjų kiaulių linijų eksterjerą. A. Dilio nuotr.

VAIKŲ PIEŠINIAI

Daugiau kaip 45 tūkstančiai vaikų piešinių yra sukaupia Lietuvos TSR valstybiniame televizijos ir radijo komitete. Tai mažųjų autorių darbai, atsiųsti konkursui "Mano pasaulis", kuris tęsiasi jau beveik dešimt metų. Konkurso tikslas — ne tik suaktyvinti vaikų domėjimąsi daile, lavinti jų fantaziją ir meninius įgūdžius, bet skiepyti ir meilę tarybinei Tėvynei, pagarbą savo tėvams, darbo rankoms. Šios temos ir užima pagrindinę vietą vaikų kūryboje.

Vilnius, 1981 liepos 9

BŪSIMŲ AGRONOMŲ EKSKURSIJA

Buivydiškių žemės ūkio technikumoksleiviai — būsimieji agronomai, apsilankė Lietuvos žemės ūkio mokslinio tyrimo instituto skaičiavimo centre. Čia jie susipažino, kaip respublikoje rengiama ir diegiama automatizuota žemės ūkio valdymo sistema, apžiūrėjo naujas skaičiavimo mašinas. Labiausia sudomino automatizuotas ir mechanizuotas duomenų apskaičiavimas. Sužinojo, kad ateityje kolūkiuose apdorota medžiaga bus perduodama į šį skaičiavimo centrą.

Mašinos pavaduoja žmogų

Rankų darbo pakeitimas mašinomis — labai svarbus TSRS vienuoliktojo penkmečio uždavinys. Jį sprendžia praktiškai visi pramonės įmonių kolektyvai, šimtai mokslininkų. Fabrikuose ir gamyklose veikia pirmieji automatizuoti cechai, kurie taps savotiškais naujoviškos gamybos etalonais. Antai vienoje didžiausių Lietuvos tekstilės įmonių — Kauno P. Ziberto šilko kombinate sumontuotos labai našios automatinės staklės, kurių audėjoms nereikia iš eilės apeidinėti: jos skuba tik prie tų, kur kviečia automatiniai signalizatoriai. To dėka daugelis audėjų ėmėsi aptarnauti nebe po 24, bet po 48 stakles. Gerokai išaugo jų darbo našumas ir uždarbis.

Sunkios buvo darbo sąlygos Tauragės keramikos gamykloje, kaip ir apskritai statybinių medžiagų pramonėje. Dabar čia plytas krauna, jas išdegina automatai, kuriuos sukūrė respublikos mokslininkai. Visuose cechuose įrengtos efektyvios ventiliavimo sistemos, triukšmą "gaudantys" ekranai. Įmonei nebetrūksta darbo rankų. Tauragiškių pavyzdžiu gamybą naujoviškai pertvarko ir kitos respublikos statybinių medžiagų pramonės įmonės.

Juodus kombinezonus į oranžinius chalatus pakeitė Kauno "Centrolito" liejyklos darbininkai. Rekonstravę pagrindinius įmonės barus, išnyko nuolatinis gamybos palydovas — suodžiai ir dūmai, ant palydovų sužydėjo gėlės. O darbo

sunkumo laipsnis, tariant įmonės direktoriaus A. Majausko žodžiais, sumažėjo beveik trečdaliu.

Kiekvienais metais Lietuvos pramonė gauna tūkstančius mašinų, agregatų ir įrengimų, kurie pusantrą kartus našesni, tikslesni už seną techniką, padeda kompleksiskai mechanizuoti gamybą, lengvinti žmonių darbą. Vis plačiau fabrikuose ir gamyklose naudojami pramoniniai manipulatoriai, robotai. Dešimtys jų jau dabar dirba krovėjais, dažytojais, surinkėjais, atlieka įvairiausius sunkius bei kenksmingus darbus.

Daug galimybių mažinti rankų darbą suranda mokslininkai. Antai kiekvienas Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto specialistų sukurtas maisto produktų fasaavimo automatas pavaduoja po 15-20 darbininkų. Šimtus gamybinių audimo ir verpimo fabrikuose pakeis mašinos, kurias rekomendavo Tekstilės pramonės mokslinio tyrimo institutas. Šalies ir respublikos mokslininkų padedamos, kompleksiskai mechanizuoti ir automatizuoti gamybą baigia Lietuvos durpių pramonės įmonės.

Vienuoliktojo penkmečio metais Lietuvos ekonomikoje numatyta sparti mokslo ir technikos pažanga. Ji turi duoti maždaug devynis dešimtadalius gamybos prieaugio. Priešingu atveju tam papildomai pririnktų maždaug dviejų šimtų tūkstančių žmonių. O darbo rankų išteklių labai riboti. R. Čėsna

Kasmet respublikos užmiestio ir miesto tipo pionierių stovyklose ilsisi daugiau kaip 90 tūkstančių pionierių ir moksleivių.

Saldžiai prisimena darbą Plėšiniuose

Neseniai perskaičiau TSKP CK Generalinio Sekretoriaus drg. L. Brežnevo knygą "Plėšiniai", žiūrėjau pagal ją sukurta televizijos filmą. Ir vėl kaip gyvi prieš akis iškilo anų tolimųjų 1956 metų prisiminimai. Menu, kai mes, 34 Kauno sodininkystės-daržininkystės technikumui trečiakursiai, su komjaunimo Kauno miesto komiteto kelialapiai išvykome į Kazachstano plūšinius nuimti derlių.

Viskas buvo įdomu, viskas įsiminama: ir iškilmingos palydos Vilniaus geležinkelio stotyje ir toluma, bet nė kiek neprailgusi kelionė iki Kustanajaus srities kolūkio "Novij luč", ir susitikimas su vietiniais gyventojais. Neišdildomą įspūdį paliko žydinčios plačios stepės, neapsakomai platus banguojančių kviečių laukai. Tačiau bene ryškiausiai tada žydėjo tautų draugystės žiedai. Įvairių tautybių, iš įvairiausių šalies kampelių susirinkę buvome, bet gyvenome kaip viena darni šeima.

Ar sunku buvo? Nelengva. Dir-
80

bau lauko virtuvėje. Turėdavome pamaitinti per šimtą žmonių, tad reikėjo suktis. O labiausiai trūkdavo miego. Juk kol sugrįždavo iš laukų paskutinieji kombaininkai jau būdavo vidurnaktis. O keltis reikėdavo apie ketvirtą valandą ryto, kad spėtumėm paruošti pusryčius. Bet argi tai mus galėjo išgąsdinti? Juk mes buvome septyniolikmečiai. Tad surasdavome dar laiko ir šokiams, meno saviveiklai, ir filmams, ir įdomiems susitikimams. Nepastebimai pralėkė vasara, ir mes, atsisveikinę su plačiomis stepėmis, grįžome į moksleivišką gyvenimą.

Nuo to laiko prabėgo ketvirtis amžiaus. Pasikeitė plaukų spalva, išaugo trys vaikai, tačiau anų dienų įspūdžiai, draugų veidai iš atminties neišdyla. Kartu su vyru, taip pat "plėšiniečiu", dažnai tas dienas prisimename ir saugome komjaunimo kelialapius bei ženklelius "Už plėšinių įsisavinimą", kuriais buvome apdovanoti.

V. Avizienė
Panevėžio raj.

Daugiau kaip 500 žmogaus buičiai skirtų dirbinių paroda

Vilniuje Liaudies ūkio pasiekimų parodos rūmuose vyko kultūrinių, buitinių ir ūkinių prekių paroda. Į parodos atidarymą buvo atvykę P. Griškevičius, R. Songaila, N. Dybenka, V. Astrauskas, A. Brazauskas, K. Kairys, V. Sakalauskas ir kiti vadovaujantys respublikos partiniai, tarybiniai, komjaunimo, profsąjungų darbuotojai.

Parodos atidarymo metu žodis buvo suteiktas Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojui J. Rusenkai. Jis sakė:

— Svariu indėliu aprūpinant gyventojus masinės paklausos prekėmis prisideda respublikos mašinų gamybos susivienijimai ir gamyklos, jų tarpe ir įmonės, nespecializuotos tokių prekių gamybai. Jos išleidžia nemažą dirbinių, reikalingų žmonių kasdieniniame gyvenime. Antai praėjusį penkmetį tokių gaminių išleidimas jose padidėjo dvigubai.

Kartu reikia pažymėti, — sakė jis, — kad šioje srityje pasiekta toli gražu ne viskas. Siekiant toliau

didinti kultūrinių-buitinių prekių gamybą, plėsti jų asortimentą, gerinti kokybę, ir organizuota ši paroda. Ji, be abejo, pasitarnaus plataus vartojimo prekių gamybos didinimo rezervams išaiškinti, padės tirti paklausą.

45 mašinų gamybos, chemijos pramonės įmonės parodoje ekspozuoja daugiau kaip 500 žmogaus buičiai skirtų dirbinių. Tai naujų modelių elektrofonai ir magnetofonai, televizoriai ir šaldytuvai, indai ir elektros šveistuvai, muzikos instrumentai ir įrankiai namų ūkiui. Plačias kolekcijas apžiūrai pateikė Panevėžio "Ekranas", Vilniaus plastmasinių dirbinių, "Zalgirio" gamyklų ir kitų įmonių kolektyvai.

Buvo sudaryta parodos-konkurso vertinimo komisija. Gamybiniai susivienijimai ir įmonės, susilaukę aukščiausio įvertinimo didinant plačią vartojamų prekių gamybą, gerinant jų kokybę ir plečiant asortimentą buvo apdovanoti garbės diplomais.

Lietuvos TSR liaudies dailininkas Augustinas Savickas

A. Palionio nuotr.

Taikos fondas visų labai Lietuvoje —

Mūsų dienų pasaulis neramus. Nesiliauja imperialistinių valstybių kurstomos ginklavimosi varžybos. Branduolinio ginklo atsargų jau dabar pakaktų visai žmonijai ne vieną sykį sunaikinti.

Tokiomis sąlygomis kiekvieno doro žmogaus pareiga yra būti taikos gynėjų gretose. Atskiri upeliai sutekėdami sudaro galiūnes upes.

Pasaulyje plečiasi taikos šalininkų judėjimas. Tarybų šalyje įstatymai draudžia bet kokią karo propagandą. Socialistinė visuomenė žmones ugdo tautų draugystės, proletarinio internacionalizmo dvasia, ir apginti taiką yra bendras mūsų visų siekimas. Tačiau dar nemaža ir valstybių, kuriose taikos šalininkai susiduria su sunkumais, rendami pažangos jėgas kartais turi įveikti ir vyriausybės pasipriešinimą. Čia ir praverčia Taikos fondo lėšos.

Prieš trisdešimt metų Varšuvoje įvykusiame taikos šalininkų kongrese išrinkta Pasaulinė taikos taryba koordinuoja nacionalinių organizacijų, taikos šalininkų judėjimų ir grupių veiklą daugiau kaip 135 šalyse. Sudarytas Tarybinis taikos gynimo fondas, kuris finansiškai remia šalies visuomeninių organiza-

cijų tarptautinę veiklą, padeda palaikyti ir plėtoti ryšius su užsienio visuomeninėmis organizacijomis.

Visuose respublikos miestuose ir rajonuose yra Taikos fondo igaliotiniai. Daugelis Tarybų Lietuvos įmonių ir organizacijų — aktyvūs šio fondo dalyviai. Pernai vien Druskininkų "Nemuno" sanatorijos darbuotojai ir poilsiautojai Taikos fondui surinko 12 tūkstančių rublių. Kasmet po 20 tūkstančių rublių ir daugiau šio fondo taupyklę papildė respublikos Aklųjų draugija.

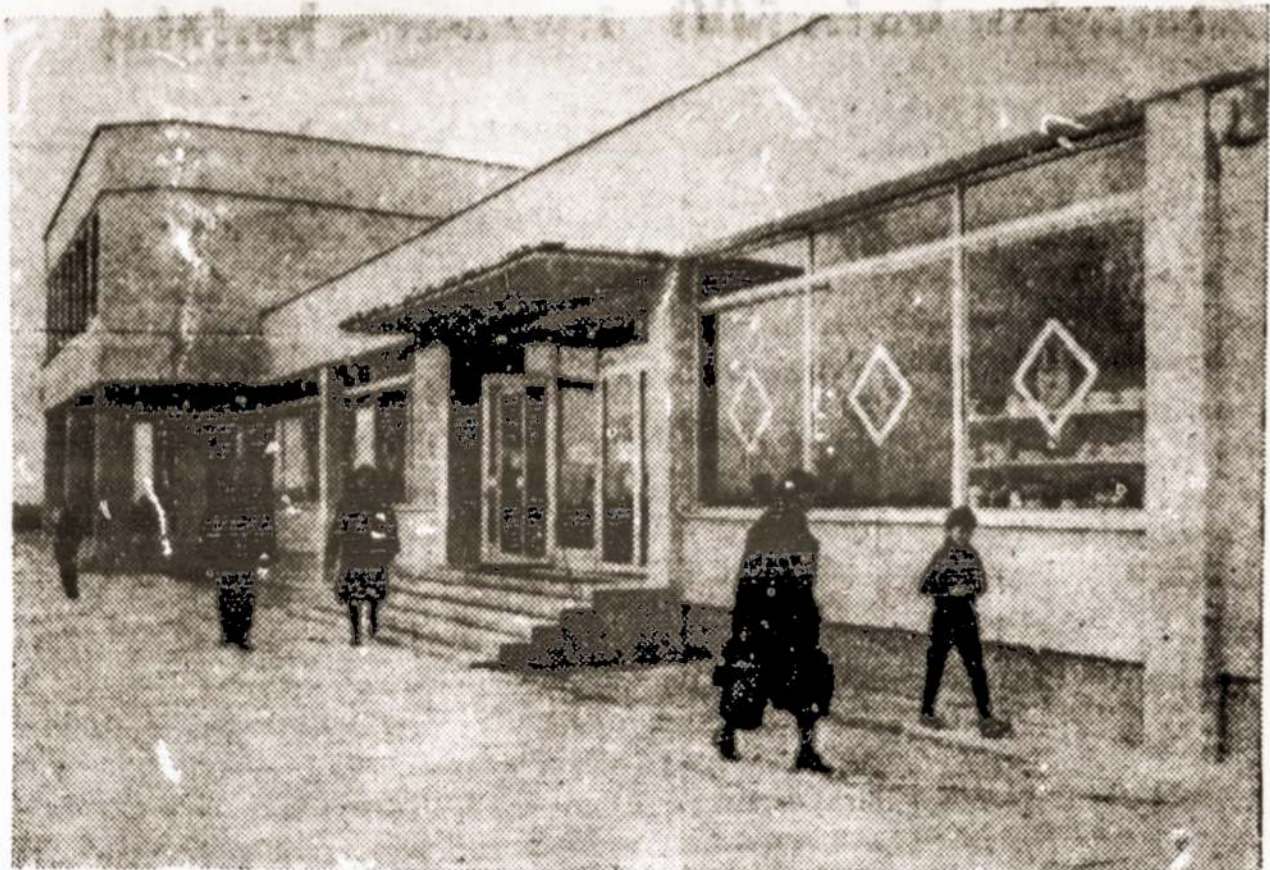
Dosniai Taikos fondą remia Vilniaus skaičiavimo mašinų, Kauno dirbtinio pluošto ir radijo gamyklų, Panevėžio "Ekranas", dešimtys kitų kolektyvų. Remia tūkstančiai pavienių respublikos žmonių: Didžiojo Tėvynės karo dalyviai, darbo veteranai, moksleiviai, studentai.

Laisvanoriškus įnašus į Taikos fondą priima visos be išimties Valstybinio banko įstaigos.

Sukauptos lėšos panaudojamos kilniems taikos išsaugojimo ir stiprinimo tikslams, tarybinės liaudies ir viso pasaulio geros valios žmonių bendram labui.

Juozas Baltušis
Vilnius, 1981 m. gegužės 9 d.

Naujas prekybos ir visuomeninio maitinimo centras atidarytas Kėdainių rajono Antano Sniečkaus kolūkyje. Pirmame aukšte įsikūrė parduotuvė, o antrame — 90 vietų valgykla.

Nuotraukoje: **Prie kolūkio prekybos centro.**

G. Svitojaus nuotr.

Kaip tobulės Kaunas vienuoliktajame penkmetyje

Beveik ketvirtadaliu padidins produkcijos gamybą ir realizavimą šio penkmečio metais miesto pramonės įmonės. Tai bus padaryta modernizuojant gamybą, didinant darbo našumą, diegiant mokslininkų rekomendacijas. Nauji pajėgumai stos rikiuotėn radijo gamykloje, "Drobės" vilnos gamybiniame susivienijime, "Aleksoto" stiklo fabrike, "Jiesios" eksperimentinėje dailiosios keramikos gamykloje ir kitose įmonėse.

Kasmet bus pastatoma beveik tūkstantis naujų butų. Pirmieji naujakuriai įkurtuvės atšvės naujajame Šilainių rajone. Sparčiai numatoma vystyti komunalinį ūkį, keleivinį transportą, buitines tarnybas, prekybą ir kitas miesto ūkio šakas. Bus pastatytas dar vienas tiltas per Nerį. Miesto centre

pradės veikti didelė universalinė parduotuvė, prekybos centrai iškilės Kalniečių, Eigulių ir kituose rajonuose.

Svarbus vaidmuo, įgyvendinant šiuos planus, teks miesto Liaudies deputatų tarybai, miesto ir rajonų Tarybų deputatams.

Įvykusioje miesto Liaudies deputatų tarybos sesijoje aptarti uždaviniai, iškilę vykdant TSKP XXVI suvažiavimo ir LKP XVIII suvažiavimo nutarimus, miesto socialinio ir ekonominio vystymo programą vienuoliktajam penkmečiui. Pranešimą padarė miesto Tarybos vykdomojo komiteto pirmininkas J. Razumas. Sesijoje kalbėję deputatai pateikė pasiūlymų, kaip geriau organizuoti nuolatinio komisijų, deputatų grupių veiklą.

BUVO SUSIRINKĘS LIETUVOS MEDIKŲ AKTYVAS

Vilniuje įvyko Lietuvos medicinos darbuotojų aktyvo pasitarimas. Jį susirinko respublikinių, miestų bei rajonų sveikatos apsaugos įstaigų vadovai, pirminių partinių organizacijų sekretoriai, profsąjungų vietos komitetų pirmininkai, mokslo įstaigų, taip pat sveikatos apsaugos ministerijai priklausančių ūkinių organizacijų atstovai.

Pranešimą apie medicinos darbuotojų uždavinius vykdant TSKP XXVI suvažiavimo nutarimus padarė Lietuvos TSR sveikatos apsaugos ministras J. Platūkis.

Pranešėjas ir diskusijų dalyviai kalbėjo apie tą didžiulį dėmesį, kurį Komunistų partija ir Tarybinė vyriausybė skiria darbo žmonių sveikatai. TSKP XXVI suvažiavime, kuris nužymėjo ryškias tolesnio sveikatos apsaugos vystymo gaires, buvo pabrėžta būtinybė daryti viską, kad gyventojai visur ir visada galėtų gauti savalaikę, kvalifikuotą ir rūpestingą medicinos pagalbą.

Aktyvo pasitarime pasikeista patyrimu, aptarta, kaip toliau gerinti poliklinikų ir ambulatorijų, greitosios medicinos pagalbos stočių darbą, tobulinti motinos ir vaiko sveikatos apsaugą, prilyginti kaimo gyventojų medicininių aptarnavimų miesto medicininei pagalbai, stiprinti sanitarinę gamybinės ir buitinės aplinkos priežiūrą. Gero įvertinimo susilaukė Tarybų Lietuvos

kardiologų, reumatologų, kardiologų, onkologų, neurochirurgų, akušerių-ginekologų, okulistų pasiekimai, tačiau tūkstantinis mokslininkų būrys, kaip buvo pažymėta, turėtų dar labiau stiprinti ryšius su praktika, įnešti svaresnę įnašą gerinant profilaktiką ir diagnostiką, tobulinant gydymo efektyvumą.

Per vienuoliktąjį penkmetį respublikoje numatyta parengti daug gydytojų ir vidurinio medicinos personalo. Penkmečio pabaigoje dešimčiai tūkstančių respublikos gyventojų vidutiniškai teks po 42 gydytojus ir 120 vidurinio personalo darbuotojų. Medicinos kadru problema iš esmės bus išspręsta. Labai aktualios lieka medicininės etikos problemos.

ŠVENČIONĖLIŲ MIESTAS

Švenčionėlių miestas pagrįstai laikomas vienu turtingiausių želdiniais, 40 naujų ir senų gatvių apsidinta medeliais. Miesto teritoriją juosia 50 hektarų pušynų. Visi šie miškai ir miškeliai globojami gamybinių kolektyvų.

MELIORACIJOS PROJEKTAS

Įgyvendinus panevėžiečių specialistų paruoštą Apaščios upės dalies melioracijos projektą, Biržų rajono Kuprelišio ir Einorių kolūkiai gaus beveik 600 hektarų papildomų naudmenų. Šiame plote bus ne tik nudrenuota žemė, bet ir įrengtas sausėjimo sistemų šluozavimas.

MUZIEJAI NE ŠIAIP TIK PASIVAIKŠČIOTI

[SUTRUMPINTAS]

Muziejus. Šį žodį visam pasauly supras visi. Muziejus — patraukliausia, suprantamiausia įvairiausių tautų žmonių bendravimo vieta. Ir gal būt tyčiausia — minčiai reikia ramybės, gilios tėkmės.

Lietuvoje šiuo metu yra daugiau kaip trisdešimt muziejų. Ir dar tiek pat jų filialų bei skyrių. Pastaraisiais metais naujuose rūmuose įsikūrė revoliucijos muziejus, išpūdinga Paveikslų galerija praturtėjo Kaunas. Prie Vilniaus prigludusiame parke švyti restauruoti Verkių rūmai. Ir pačios patalpos — jau muziejus. O jose dar įrengta dailės, baldų, kitų dirbinių ekspozicija. Pingvinai pasitinka Klaipėdoje, Jūrų muziejuje ir akvariume. Atsiliepiamų knyga rodo, kad jo Lietuvai pavydi pusė pasaulio. Poilsiautojai Juodkrantėje mielai lanko originalių miniatiūrų muziejų. Fotografijos entuziastai Šiauliu "Aušros" muziejuje įrengė unikalią fotografijos istorijos ekspoziciją. Tai toli gražu ne visi pastarieji Lietuvos muziejinių žingsniai.

Praejusiais metais respublikos muziejus aplankė 5 milijonai 787 tūkstančiai lankytojų. Kiek tai susitikimų su kultūra, kiek pastūmių

naujomis mintimis, mokslui, darbams... Sakoma, valanda muziejuje moksleiviui atstoja dešimt vadovėlio puslapių, o studentui — pusdienį skaitykloje. Tad ne be reikalo daugelis pedagogų rengia daug ekskursijų į muziejus. Apskritai per praėjusius metus muziejai susilaukė 84,391 ekskursijos.

Muziejai paprastai turi tvirtai nusistovėjusias pagrindines ekspozicijas, tačiau ne viename jos tobulinamos, plečiamos. Per metus muziejai surenka, sukaupia daugiau kaip 55 tūkstančius eksponatų, kurių dalis — laikoma saugykloje. Visi eksponatai mokslininkų registruojami, aprašomi, tiriami.

Muziejų darbas nesiriboja savo sienomis: Jų darbuotojai rengia kilnojamas parodas, skaito paskaitas darbininkams, kolūkiečiams, moksleiviams — kiekvienam pagal išsilavinimą, poreikį.

Muziejai įvairūs kaip ir jų lankytojai. Susitikimai su muziejais — brangus pokalbis su menu, istorija.

Menas, kurį saugo muziejai, amžinas. Menas teigia gyvybę, o ne pražūtį, menas teigia taiką.

A. Stanevičius

Ukmergės rajono Sventupės gyvenvietėje atidarytas šiuolaikinis prekybos ir buitės kompleksas. Čia įsikūrė kirpykla, surinkimo punktas, avalynės remonto dirbtuvė, ryšių skyrius ir kt. Tame pačiame komplekse yra parduotuvė, valgykla. Ukmergės MSV, "Ziburio" ir Zemaitkiemio kolūkių žemdirbiai turi galimybę papietauti, pasinaudoti buitinėmis paslaugomis. Visą kompleksą savo lėšomis pastatė Ukmergės melioracijos statybos valdyba.

Nuotraukoje: **Sventupės gyvenvietės prekybos ir buitės komplekso bendras vaizdas.**

G. Svitojaus nuotr.

TSRS ir JAV mokslininkai Vilniuje

Platų ekologinių klausimų ratą apie biosferoje vykstančius procesus, jų poveikį žmogui, gyvūnijai ir augalijai svarstė Vilniuje TSRS ir JAV mokslininkų simpoziumas. Jį organizavo TSRS valstybinis hidrometeorologijos ir gamtinės apsaugos komitetas, Lietuvos TSR Mokslų Akademija ir JAV nacionalinė vandenynų ir atmosferos valdyba pagal tarpvyriausybinių TSRS ir JAV susitarimą dėl bendradarbiavimo aplinkos apsaugos srityje.

Simpoziumą pradėjo Lietuvos respublikinės hidrometeorologijos ir gamtinės apsaugos valdybos viršininkas M. Mikalajūnas. Pirmajame simpoziumo posėdyje kalbėjo Lietuvos TSR Mokslų Akademijos chemijos ir biologijos mokslų skyriaus mokslinis sekretorius, tarybinės delegacijos narys L. Kairiūkštis, bendros Tarybų Sąjungos ir Amerikos bendradarbiavimo aplinkos apsaugos srityje komisijos patarėjas J. Kazakovas, delegacijų vadovai: tarybinės — TSRS valstybinio hidrometeorologijos ir gamtinės aplinkos kontrolės komiteto

vyriausiosios geofizikos observatorijos direktorius, profesorius J. Borisenkovas, Amerikos — kalnų observatorijos Bolder, Col. direktorius, profesorius daktaras J. Edis.

Simpoziumas truko devynias dienas.

TOBULINIMOSI INSTITUTAS

Neseniai duris atvėrė Respublikinis kultūros darbuotojų tobulinimosi institutas. Šiuo metu institute vyksta intensyvus darbas: savo žinias jame gilina ir tobulina respublikos kultūros darbuotojai. Jie klauso ne tik dalykinių paskaitų, bet lanko teatrų spektaklius, muziejus, įvairius renginius Vilniaus miesto kultūrinėse įstaigose, susitinka su žymiais žmonėmis.

ATEISTINĖS MINTYS

Sakoma, kad dievų keliai nežinomi: matyt, jie važinėja tik tamsoje.

Dievams atviri visi keliai, žmogui — tik kai kurie takeliai. 9.

SAN FRANCISCO-OAKLAND,
CAL.

KSAVERA KAROSIENĖ

[Jos 80 metų amžius proga]

Laikas bėga greitai. Nesinori tikėti, bet Ksavera jau švenčia savo aštuoniasdešimt metų sukaktį. Gimė Ramygaloje. Tėvas dalyvavo 1905 metų revoliucijoje, tad turėjo iš savo krašto bėgti. Apsistojo JAV. Vėliau atvyko ir žmona su trim mažais vaikais, su penkiu metų Ksavera. Taigi, ji nuo mažens buvo kovojančios darbininkų šeimos narys. Paaugusi dirbo Massachusetts valstijoje tekstilės įmonėse, vėliau Kalifornijoje plantacijose. Organizavo darbininkus kovai.

1932 m. buvo Maskvoje, trejetą mėnesių gyveno V. Kapsuko šeimoje. V. Kapsukas darė jai didelės įtakos.

Grįžus į JAV Ksaveros gyvenimas praėjo nuolat skaitant šen ir ten paskaitas apie Tarybų šalies gyvenimą, rašo "Vilnyje" ir "Laisvėje", nuolat važinėjo socializmo ir taikos reikalais, o Kalifornijoje pasidarė centrine figūra Amerikos-Rusijos santykių reikaluose.

Gražiausiu jubiliejaus sulaukusią Ksaverą Karosienę sveikiname ir mes, "Vilnies" personalas ir skaitytojai. Linkime dar daug metų ir neišbaigti tos energijos, kurios per visą amžių jai netrūko.

**— HONORING
KSAVERA KAROSIENĖ
80TH BIRTHDAY, MAY 12, 1981
JOSEPH V. ROLAND,
CALIFORNIA
"Vilniai" skiria \$25.00**

— Juozas (Joseph) V. Roland aplankė Juozą ir Ksaverą Karosus. Ksaveros Karosienės aštuoniasdešimtojo gimtadienio proga jis nutarė apdovanoti jos laikraščius — "Laisvę" ir "Vilni" — po \$50.00 ir \$25.00 atminčiai Valerijos Sutkienė, kurią mirtis iš gyvųjų atskyrė ant visados.

Juozas pasakoja, kad per keletą mėnesių turėjo nemalonumų ir negalėjo dalyvauti mūsų veikime. Susirgo jo motina Scranton, Pa. Jis turėjo palikti savo užėgą San Franciske ir važiuoti į Pensylvaniją. Aplankęs motiną ir grįžęs į San Francisco turėjo širdies priepuolį. Laimingas buvo ligą nugalėjęs. Bet motina Scrantone gavo priepuolį, Juozas vėl keliavo pas ją. Pabuvo iki viskas susitvarkė ir grįžo namo prie savo darbo. Buvo šiais metais suplanavęs aplankyti Lietuvą, bet visi planai suiro. Lauks kitų metų.

Juozas ir jo motina gimę Amerikoje, bet gerai moka lietuviškai, iš Vilniaus, 1981 liepos 9

Lietuvos gauna ir skaito laikraščius ir knygas. Jis remia mūsų spaudą ir veikimą, priklauso prie LLD.

Gegužės 31 buvo Ksaveros Karosienės ir kito asmens jų 80 metų sukakties proga pagerbimas. Kadangi parengimas buvo tarptautinis, tai visas tos dienos pelnas ir aukos buvo paskirtos vietiniam progresyviu laikraščiu.

Mes šioj apylinkėj labai vertinam draugės Ksaveros Karosienės darbus ir pasiaukavimą visuomenei.

— Karosai aplankė savo dukrą Eugeniją Stanley ir šeimą New Jersey valstijoje. Karosai turėjo progos susipažinti su savo proanūku, kuris dabar jau antrą metų. Ksavera pribuvo tada, kai jis gimė. Pasimatė ir su anūkais Ronald ir Gordon ir jų šeimomis. Taipgi turėjo progos dalyvauti "Laisvės" suvažiavime.

— LLD 198 kuopa birželio 28 d. Finų svetainėje surengė tėvo dieną.

— Draugė Aleksa Mugianis ant greitųjų pribuvo ligoninėje, nes turėjo širdies priepuolį. Prieš pora mėnesių ten buvo ir Aleksa Taraška. Dabar abu gydomi namuose. Dorothy ir Frank Machuliai irgi nesveikuoja, bet nepasiduoda.

**Violeta Taraškienė
San Leandro, Cal.**

SVEČIAI IŠ LIETUVOS

Birželio San Franciske lankėsi Tarybų Sąjungos turistinė grupė, 19 įvairaus mokslo turistų, kurių tarpe radosi du mūsų mieli tėvynainiai: **Jonas Ramanuskas** Lietuvos TSR Lengvosios pramonės ministras ir **Bronius Kasputis** agronomas iš Kaišiadorių raj. Žiežmarių apylinkės. Svečių nuotaika buvo gera. Jiems iš Kanados pavyko atvykti į Kaliforniją bei San Francisco. Tik apgailėtina, kad veik visos Tarybų Sąjungos grupės čia atvykusios gauna pabūti tik pora dienų, tad per trumpas laikas pasižvalgymui po šią nepaprastą Amerikos dalį.

Šioje grupėje radosi 19 asmenų, tad skubotai vietinės Amerikos-Tarybų svečiams buvo suruoštas pasitikimo vakaras, bet viena svečių dalis buvo globojama San Francisco JAV-TSRS draugijos, o antra grupė Berkeley, Cal. JAV-TSRS įvyko draugijos pasitikimo vakaras pensininkų patalpose Berkeley, Cal. Berkele draugija turistus svečius gražiai pasitiko sveikinimais ir kalbomis. Šioje svečių iškilmėje dalyvavo ir svečiai lietuviai Jonas Ramanuskas ir Bronius Kasputis, kurie mūsų Ksaveros Karosienės 80 metinių proga apdovanojo Ksaverą su gražia lietuviška juosta. Sekantį ankstų rytą svečiai išvyko į Niujorką. Laimingos jiems kelionės.

SUSIRINKIMAS

Birželio 5 J. ir K. Karosų pastogėje įvyko LLD 198 kuopos posėdis. Posėdį pravedė Violeta Taraškienė. Pirmininkė pakvietė narius minute tylos pagerbti mirusią ilgametę LLD narę Valeriją Rasinskaitę-Sutkienę, kuri po ilgos ir sunkios ligos išsiskyrė iš gyvųjų tarpo. Valerija būdavo nuosirdi pažangaus judėjimo moteris. Per eilę metų ji San Francisco buvo spaudos vartininkė ir spaudos rėmėja. Jos visada bus pasigesta. Na, reikia grįžti prie posėdžio. Nutarta suruošti renginį su pietumis, kuris įvyks birželio 28 Suomų patalpose Berkeley, Cal. Kitų kuopos reikalų neatsiradus, nariai gavo labai gerą progą išgirsti J. ir Ks. Karosų raportą iš "Laisvės" 70 metinio

jubiliejaus. Ot klausant Ksaveros aiškaus pasakojimo pajunti, kad randiesi ten pat "Laisvės" salėje. Ačiū Ksaverai už puikų raportą.

Šį kartą kuopos nariams vaišes patiekė Telda V. King, Margaret Mozūraitienė ir M. Baltulionytė. Ačiū joms, taip pat Karosams už pastogę.

M. B-tė

LIŪDNA ŽINIA

Teresė Avant iš Paradise Valley, Arizona, parašė liūdną laišką, kad birželio 20 mirė jos tėvas Stanley Straukas.

Straukų šeimą labai gerai pažinčiau, su jų dukterimis Terese ir Phyllis drauge augome. Straukai buvo labai geri tėvai, abi dukteris išlavino, jos dabar turi gerus darbus. Stanley daug laiko skyrė "Vilnies" ir kitų organizacijų reikalams. Jo mirtį atjaučiame.

Mirusis buvo be iškilmų sukremuotas, o pelenai bus atsiųsti į Čikagą ir palaidoti Tautinėse kapinėse. Čia laidotuvės bus irgi privačios.

Tėvo atminimui dukterys atsiuntė "Vilniai" \$50 paramos.

Apie Strauką ir jo darbus "Vilny" parašysime vėliau.

Elenutė

Iš Lietuvos FEIZŲ ŠEIMA

— Iš Lietuvos gavau žinią, kad Širvintų mieste buvo didelė audra. Buvo sužeistų žmonių, keli žuvo. Tokia audra čia buvo tik prieš šimtą metų.

— Gegužės 14 Tauragės rajone, Skaudvilėje, buvo palaidotas Klemensas Leikis, mano pusseserės vyro brolio sūnus, užsimušęs motociklu. Klemensas buvo 26 metų amžiaus, paliko žmoną ir du mažus vaikus.

— Dėdė Pranas Feiza labai laukia iš Vašingtono atvykstant atostogauti konsulą E. Juškį. Dėdė Pranas gerai Juškįs pažįsta, su Edmundo tėvu Jonu drauge kariauvo Suvalkijoje prieš vokiečius. Suvalkijoje, ūky prie Keturvalakių, dėdė Pranas buvo sutikęs mano motinos sesutes, dabar jau mirę. Konsulo E. Juškio žmona Aldona Bronytė ėjo į Eržvilko mokyklą su mano pussesere Sofija Feizaite.

— Gintaro viešbučio Vilniuje. Kitas giminė yra Stasys Feiza Jurbarke. Visi giminės turi automobilius, tai galim aplankyti Tauragės rajone Lauksargius, Svėkšną, Silutę, Kauną, Trakų rajoną. Laukiu liepos 12-sios, kai vėl Lietuvoje aplankysiu savo mylimus gimines. Jono dienos proga gavau pasveikinimus iš Lietuvos nuo pusseserės Bronės Leikis sūnaus Edmundo Leikis.

Jona Feiza

— Iš Arkansas rašo **Mildred ir prof. Benjaminas Kubilius:**

Brangi Elenute:

Įdėjo antrą širdies peacemaker. Šįkart nevisai patogus. Operacija buvo brangi, kainavo apie \$10,000 Linkiu, kad prez. Reagan Medicare programoje išlaidų šitokiems reikalams nesumažintų.

Mildutė šįmet jaučiasi geriau, bet pas mus lentynos vistiek pilnos vaistų ir vitaminų.

Su meile visiems vilniečiams

— Benj. Kubilius

SVEIKINIMAI "VILNIES" DALININKŲ SUVAŽIAVIMUI

Charles K. Urban, Hudson, Ma., prenumerata ir sveikinimas \$20.00
Adelė Budris, St. Petersburg, Fla. 5.00
Frank-Jessie Vesely ir Denise, Lombard, Ill. 5.00

Agnes Balis, 2132 S. Superior, Antigo, Wisc. 30.00
Enclosed find check for \$67.00. \$50.00 is from Steven Yurevitz and wife Julia. \$10.00 for renewal of his subscription to "Vilnis". The remainder is a donation to "Vilnis" 20.00 fund.

Sincerely

Magdalena Novitski
17302 N. E. 23 Ave.

No. Miami Beach, Fla. 33160

PAVYZDINGAS BORDNERIU SŪNUS

Tarytum kiek čia seniai Helen ir Bobby Bordners atsivedavo į parengimus savo sūnų Robert, dar nedidelį berniuką. Dabar Robert jau paauglys, gražiai nauaugęs vaikinukas, šiemet sėkmingai baigė vidurinės mokyklos antrąjį kursą.

Robertas ne tik stropus mokinys, o ir aktyvus sportininkas. Mėgiamausia jo sporto šaka — ledo rutulys, be to, aktyviai dalyvauja "beisbolo" komandoje, dažnai ji galima matyti lošiant golfą. Ypač mėgsta meškerioti, kaip ir jo tėvai. Ir tenka pasakyti, kur jis bedalyvautų sportinėse rungtynėse, matysi ir jo tėvus taipgi sporto entuziastus.

Robertas dar neapsprendęs kokios profesijos sieks baigęs vidurinę mokyklą, bet iš visko duodasi suprasti, jo palinkimas yra miškininkystė ar kompiuterių inžinerija.

EX-MAINIERIŲ KLUBO NARIŲ SUSIRINKIMAS

Susirinkimas buvo birželio 20 "Vilnies" salėje. Pradžia — 12 val. Prieš susirinkimą buvo pasivažišimas. Prie vaišių paruošimo pasidarbavo Helen Pajūnienė ir Frances Jordan. Po pasivažišimo buvo atsineštų daiktų loterija, kuri davė klubui \$17.00. F. Jordan loterijoje išleido pyragą už du dol. Be to, ačiū narėms, kurios klubą apdovanojo pinigais: Monica Lukas, Pauline Moteczus, Anna Parada po 1.00 dol., Valeria Samuolis, Agota Mikolaitis — po 2 dol. Ačiū narėms.

1.35 val. klubo pirmininkas John Copin atidarė susirinkimą. Klubo sekretorius John Feiza perskaitė pereinamo susirinkimo protokolą. Jonas minėjo, kad pereiną 1980 metų komisija — Marazienė, Litvinas ir Frances Jordan — tikrino Ex-Mainierių knygas. Komisija rado viską tvarkoj. Jono perskaitytas protokolas buvo priimtas taip, kaip skaitytas.

Į klubą priimtas naujas narys — Antanas Gurskis.

Finansų sekretorė ir išdininkė Frances Jordan davė savo raportą, kuris buvo priimtas. Frances minėjo aplankytus ligonius: Grigą, Norbutienę ir Putrimienę Holy Family Viljoj. Prieglaudoj dar randasi Peškaitienė. Kiti ligoniai namie: Dora Petrol, Masilionis, Louis ir Nellie DeSchaaf. Frances ligoniams nusiuntė ir pasveikinimo atvirlaiškų.

2:35 val. susirinkimą pirmininkas J. Copin uždarė. Kitą susirinkimą nutarta turėti po atostogų, rugsėjo 19, 12 val. ciena "Vilnies" salėje.

Sekr. John Feiza

1981.06.20. 10

TARP MŪSU

— Prašome aplankyti šias dvi ligones arba bent parašyti jas suraminančių atvirlaiškių:

Mrs. Ann Vatlionis, roselandietė, jau dvi savaitės guli Čikagoje Holy Cross ligoninėje.

Helen Gestautienė, roselandietė, taip pat guli Holy Cross ligoninėje su cukrine liga.

— Julija Urmonienė liepos 9 išvažiuoja pas anukę Sandrą Wrobel į Golden Colorado, Denver, Colo. Grįš po 10 dienų. Dabar daug kur reiškiasi papročiai jaunimui su seniais nebendrauti. Bet taip nėra tarp Urmonų ir Wrobel šeimų. Sandra mokosi kaledže, bus chemijos inžinierė.

Linkime Julijai maloniai praleisti laiką svečiuose ir laimingai grįžti.

— Antuanette Butkus dažnai aplanko Anną Putrimienę, kuri dabar gyvena Holy Family Villa (123 Str. Lemont, Ill., 60439). Anna skundžiasi, kad retai kas ją aplanko. Būtų verta, kad vilniečiai jos nepamirštų.

— Mike Michunas turi 90 metų amžiaus ir savo butan norėtų priimti vyra ir moterį. Gyvena Bridgeporte. Suinteresuotiems gali padėti "Vilnis".

— Birželio 18 buvo "Vilnies" darbuotojo John Feizos gimtadienis. Mūsų laikraštį jis atlieka labai svarbius darbus. Liepos 5 su turistų grupe jis važiuoja į Lietuvą.

— Birželio 8 buvo mūsų mylimos Stefanijos Masytės gimtadienis. Visa "Vilnies" šeima jai siunčia geriausius linkėjimus tesėti ir toliau taip reikšmingai dirbti pažangiam judėjimui. Būtų miela, kad susveiktų jos motina Teofilė ir abi jos pasirodytų Čikagoje pas mus.

— Parašė Zigmantas ir Vivian Bakeriai iš Miami Beach, Fla. Tarp kitko praneša, kad daug kam žinomas Danyla rugpjūčio mėnesį bus 94 metų. Jaučiasi gerai ir pripranta prie Floridos klimato.

Aš sakau Danylai: Tik nepasiduok!—Elenutė.

— Martha Marquardt "Vilnies" dalininkų suvažiavime dalyvavo ir gerai jautėsi. Dabar jai užėjo diegliai į galvą, jaučiasi blogai. Apie tai pranešame pažįstamiems, o jai linkime pasveikti.

— Stanley Kuzminskas iš Floridos dalyvavo "Vilnies" dalininkų suvažiavime ir mums padainavo. Jo dainos man visada patiko, bet ypač patiko šį kartą. Jis dainavo ir su Lakštutėm. Buvo mūsų žvaigždė. Dainavo ir scenoje laikėsi artistiška.

Bravo, Stanley! Linkime sekantį kartą atvažiuoti abiem su žmona ir abiem padainuoti.

— Mūsų Lakštutės ir Jonas Feiza visada padainuoja gražiai. Čikagoje esame laimingi juos turėdami.

— Helena Beadal lankėsi Bridgeporte moterų mitinge. Ta proga teko su ja pasikalbėti. Helena vis dar sunkiai pergvena savo tėvų mirtį. Nusiramino ieško kelionėse. Aplankė Kentucky Blue Grass, Acapulco, Mexico City, buvo Washington, D. C. vyšnių žiedų šventėje. Spalio mėnesį žada lankytis Hawajuose. Iš kur tik begrįžta į Čikagą, vis jai liūdina.

KALBANT APIE URŠULĘ JUODAITIENĘ

"Vilnies" dalininkų suvažiavime labai daug kas pasigedo, kad nėra Uršulės Juodaitienės. Ir nė truputį nenuostabu, kad pasigedo, nes visi žino, jog nėra susirinkimo ar didesnio suėjimo bei parengimo, kad U. Juodaitienė nebūtų. Be to, U. Juodaitienė viena pagrindinių laikraščio direktorių ruošiamų parengimų šeiminkė, organizacijų narė, aktyvi pažangaus lietuvių judėjimo darbuotoja per daug, labai daug metų.

Pasirodo U. Juodaitienė buvo sunkiai susirgusi. Prie jos buvo prikibus nelaboji sloga, kuri tokio amžiaus kaip U. Juodaitienė žmogui nelengva buvo atsikratyti. Teko moteriai ir gydytojais lankyti, ir lovoje pagulėti, ir nemaža vaistų pavartoti. Tačiau viskas sėkmingai baigėsi.

Anądien U. Juodaitienė jau buvo pajėgi atvykti į laikraščio įstaigą. Ta proga įteikė \$25.00 sveikinimą ir užuojautą W. Dorinui ir jo šeimai mirus Jozefinai Dorinienei. Papasakojo, kad jaučiasi vidutiniškai, tik, girdi, ta nelaboji senatvė vis labiau slegia.

Elenutė

KULTŪRIETES APTARĖ DRAUGIJĄ LIEČIANCIUS REIKALUS

Birželio 16 d. įvyko Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas.

Pirmininkė U. Juodaitienė atidarė susirinkimą ir vedė tvarką. Sekretorė J. Marazienė įteikė J. Andriulienės paliktą draugijai dovaną \$7.

Iš "Vilnies" dalininkų suvažiavimo raporto nebuvo, nes delegatė M. Marquardt sirgo ir nedalyvavo susirinkime, tad raportas paliktas sekančiam susirinkimui.

Parengimo, kuris įvyks birželio 28 d., komisija raportavo, kad viskas pasiruošta.

Skaitytas Selection Service System direktoriaus R. E. Norethern laiškas ir priimtas.

A. Vaitkienė įteikė \$5 dovaną rengimo komitetui, nes ji negalėsianti dalyvauti parengime.

Atžymėta šių narių gimtadieniai: H. Trusk, M. Marquardt, U. Prapupienės, F. Rimdžienės. Palinkėta joms sveiko ir darbingo amžiaus ir sudainuota Ilgiausių metų.

Sekantis susirinkimas bus liepos 21 d., 12 val. diena, "Vilnies" salėje.

Po susirinkimo buvo draugiškas pasivaišinimas. Visos narės pasižadėjo dalyvauti žaidimų popietėje.

Sekr. J. Marazienė

LDS 2-ROS APSKRITIES KOMITETO TARIMAI

Birželio 12 d. M. Marquardt bute buvo LDS 2-ros apskrities komiteto posėdis. Posėdį atidarė sekr. Isabelle Peters, nes pirm. J. Urmonienė neatsilankė. Tvarkos vedėja išrinkta M. Montvilienė.

Sekretorė I. Peters raportavo, kad juodvi su korespondente J. Maraziene ieškojo finansų sekretorių LDS 72 ir 76 kuopoms. Dabar tų kuopų reikalas laikinai išspręstas, naujos sekretorės sėkmingai veda tų kuopų reikalus.

Sekretorė taipgi raportavo turėjusi įvairiais reikalais susirašinėjimo su centru.

Nutarta šaukti apskrities komiteto konferenciją spalio 25 d. 10 val. ryto "Vilnies" salėje. Po konferencijos bus duodami pietūs. Tuo reikalu sekretorė išsiuntinėsi kvietimus. Bus pakviesti ir LDS 7-os apskrities broliški delegatai. Konferencijoje bus stengiamasi sudaryti komitetas, kuris rūpinsis 1982 m. įvyksiančio LDS seimo delegatų pasitikimu ir vaišiniu. Taipgi bus išrinktas apskrities komitetas. Reikia tikėtis, kad į konferenciją visos kuopos atsiųs atstovus.

Nutarta spalio pradžioje turėti komiteto posėdį ir dar apsvarstyti konferencijos pasiruošimo reikalus.

Kam tikrai rūpi LDS reikalai, tas turėtų spalio 25 dalyvauti konferencijoje ir aptarti LDS reikalus.

Koresp. J. Marazienė

Roseland Moterų Klubo susirinkimas

Susirinkimas buvo birželio 1 Anelės salėje. Atsilankė daug narių. Visos nuoširdžiai svarstė klubo reikalus.

Susirinkimą atidarė ir pravedė klubo pirm. Valentienė. Ji davė ir veiklos raportą.

Ona Vaitulionienė yra seniausia klubo narė, dalyvauja nuo klubo susikūrimo. Dabar ji gyvena senelių namuose ir nepajėgia susimokėti duoklių. Klubo narės nutarė ją palikti garbės nare. Klubo narė Vera Kasparienė gyvena Floridoje, prisiuntė klubo nares pasveikinanti laiškučių.

Nutarta pasveikinti "Vilnies" šerinininkų birželio 7 suvažiavimą su \$25.00 ir išrinkta delegatė A. Vaitkienė.

V. Samuolienė pranešė, kad aplankė Petronėlę Peškaitienę, kuri persikėlė gyventi į kitą vietą. Ji perdavė klubui linkėjimus.

Agotėlė Druseikienė pranešė, kad A. Geštautienė pamažu sveiksta namuose.

Klubą po \$5.00 apdovanojo A. Gerdus, M. Marquardt ir St. Čepienė. Po susirinkimo paminėti A. Gerdus ir M. Marquardt gimtadieniai, joms sudainuota Ilgiausių metų.

Turėjome puikias vaišes, kurias prirengė valdyba ir narės, atnešios skanumynų ir pinigų. Širdingai dėkui.

Klubo narės, nepamirškite, kad kitas susirinkimas bus liepos 6 dieną 12:30 val. Anelės salėje 4500 So. Talman. Turėsime vaišes.

J. Urmonienė

CHICAGO, ILL.

Mirė

Paul Valentas

gyvenęs Chicagoje, o anksčiau Roselande.

Reiškiamo širdingą užuojautą žmonai Paulinai, sūnui Walter su šeima, podukroms, anūkams, proanūkiams ir kitiems giminėms bei pažįstamiems.

VALERIA SAMUOLIS
ESTELLE STRONG
BERTHA RASINS

CHICAGO, ILL.

Mirė

Paul Valentas

gyvenęs Chicagoje, o anksčiau Roselande

Reiškiamo širdingą užuojautą žmonai Paulinai, sūnui Walter su šeima, podukroms, anūkams, proanūkiams ir kitiems giminėms bei pažįstamiems.

JULIA URMONIENĖ
VIRGINIA ir WALTER WROBEL
ir šeima

SAN FRANCISCO, CAL.

Mirus

Valerijai Sutkienei-Rasinskiūtei

SAN DIEGO, CAL.

Mirus

Josephinai Dorinienei

Reiškiamo širdingą užuojautą velionio ir draugams.

JESSIE ir FRANK VESELY
jų duktė DENISE

SAN DIEGO, CAL.

Mirus

Jozefinai Dorinienei

Reiškiu gilią užuojautą jos vyrui Valteriui, sūnui Valteriui, marčiai Barbarai, anūkams, seserims — Čikagoje Kazimierai Stukienei, Kanadoje Salomėjai Stukienei ir Lietuvoje Juanai Imbrazienei bei jų šeimoms ir kitiems artimiesiems.

MRS. ANNA JACOBS

MIAMI, FLA.

Marie Krupp

Ir vėl iš mūsų išsiskyrė darbšti ir nuoširdi narė — po ilgos ir sunkios ligos birželio 12 mirė Marie Krupp.

Krupp anksčiau gyveno Detroit, Mich., bet jau daug metų gyvena Ft. Lauderdale, Fla. Skaitė "Vilni". Dalyvavo pažangiajame veikime Miami, priklausė prie L. L. D. kp. ir Lietuvių socialiniam klubui.

Liko nuliūdęs vyras Juozas Krupp, dukterys, anūkai ir daug artimų draugų. Išsėkis amžinai, Maryte!

M. N.

BUVO NUKELIAVUSI IR Į MIČIGANĄ

Be pirmaujančios "Vilnies" vadininkės ir aktyvios laikraščio darbuotojos St. Petersburg, Fla., Julijos Andrulienės, kaip žinia, į laikraščio dalininkų suvažiavimą buvo atvykęs solistas Stasys Kuzmickas ir laikraščio skaitytoja veteranė Emilija Drobienė-Damalakas, savo laiku labai daug dirbusi laikraščiui.

Emilija buvo apsistojusi pas Helen ir Baby Bordners. Ta proga Helen ir Bobby viešnią buvo nuvežę į Stevensville, Mich., pasigrožėti jos buvusią gyvenvietę, kurioje Emilija labai daug metų yra gyvenus. Grįžtant į namus, buvo sustoję New Buffalo, Mich., mieste aplankyti ilgametę laikraščio skaitytoją Mary Miller. Rado ją senatvės slėgiama, bet dar gerai atrodančią. Pasisvečiavę ir pasišnekėję valandą kitą visi grįžo vėl į puikią draugų Bordners rezidenciją, patenkinti ekskursija Mičigane.

Elenutė

Rašo Alicė Jonikienė

Alice Jonikienė, susijaudinusi dėl Nellie DeSchaaf nelaimės, atsiuntė laikraščio raštinės vedėjai Helen Bordner, kuri yra ir jos bičiulė, laiškutį, kuriame prašo, kad pasveikintų jos vardu laikraščio dalininkų suvažiavimą su \$60.00 ir palinkėtų dalininkams geriausios sėkmės, taipgi laikraščio darbuotojams.

Alice Jonikienė jau nebe jauna moteris, nors be sunkumų plunksną vartoja, bet aimanuoja, kad pastaruoju metu nekaip jaučiasi ir raštu negalinti pasveikinti suvažiavimo. Toliau laiške prašo jai parašyti plačiau apie Nellie ir jos vyro Louis nelaimę.

Elenutė

MALONU BUVO SNEKTELT TELEFONU

Tuoju po "Vilnies" dalininkų suvažiavimo telefonu paskambino plačiai žinoma Daratėlė Murelis. Ji paskambino net iš Dorchester, Pa. Pasirodo, kad balandžio mėnesį trumpam laikui ji buvo atvykus į Čikagą, bet dėl laiko stokos negalėjo staptelti laikraščio įstaigoje.

Daratėlė į Čikagą buvo atvykus aplankyti savo dukters Anna May DeSalvo ir žento Vincent proga savo anūko Mikel Tony vienerių metų gimimo metinių proga.

Tarp kitko Daratėlė papasakojo, kad jos vyras Walter negaluoja akimis. Netrukus turės pasiduoti dviems savaitėms ligoninei, kad klinikoje iširtų, kas iš tikrųjų jo akims yra. Nelabai kas ir su jos motina Anna Martin Dikstren. Ji suimta paralyžiaus lovoje guli be sąmonės (Coma). Toks ligonis reiktų atiduoti slaugymo namams, bet dukra Nancy Malone neišskenčia kantrybe prižiūri namuose.

CHICAGO, ILL.

Mirė

Paul Valentas

gyvenęs Chicagoje, o anksčiau Roselande.

Reiškiamė širdingą užuojautą žmonai Paulinai, sūnui Walter su šeima, podukroms, anūkams, proanūkiams ir kitiems giminėms bei pažįstamiems.

L. L. D. 79 KP.

[SPRINGFIELD, ILL.]

LIŪDNAS PRISIMINIMAS MOTINOS

Veronikos Dombrauskienės

Liūdnai praslinko 4 metai nuo to skaudaus įvykio, kuomet 1977 metais, birželio 22 d. sustojo plakusi mūsų mylimos motinos, uošvės ir močiutės Veronikos Dombrauskienės jautrioji širdis.

Mes negirdime jos švelnių ir pamokinančių žodžių, bet mūsų širdyse jie pasiliko neužmirštami. Jos nurodymus, kaip gyventi, kad būti naudingiems ne tik sau, bet ir visai darbo klasei, vykdome ir jaučiame patenkinti.

Lai mylimai mamytei bus amžina ramybė, o mes vykdysime jos nurodymus ir gerbsime Jos kilnų atminimą.

Duktė ALBINA GURŠKI

JOHN GURSKI ir

3 Dombrauskienės anūkai: David, Alan & Jeffrey

MIAMI, FLA.

Mirus

Marie Krupp

Reiškiamė gilią užuojautą nuliūdime likusiam vyrui Joseph Krupp ir visiems giminėms bei draugams.

F. ir H. Mankauskas

A. ir N. Iešmonta
Marie Kotch
S. ir J. Yurevit
Jonas Smalenskas
P. ir G. Rusinski
M. Novitski
Joe Nevins
Mary Kvetkas

Jerry Sukaitis
Stella Danis
I. ir H. Chelkis
A. ir V. Nevins
Roy Sluzis
Eugene Aleksandra
Mary Bruzas
John Andrius

SAN DIEGO, CAL.

Mirus

Josephinai Dorinienei

Reiškiamė gilią užuojautą jos vyrui Walter Dorinui, sūnui Dr. Walter Dorinui ir jo šeimai, seserims: Kaziunei Stukienei, Čikagoje, Salomėjai Stukienei, Toronto, Kanadoje, Joanai Imbrazienei, Lietuvoje, bei kitiems giminėms.

M. Kancere
A. Plauska
A. Butkis
J. Sesevich
A. Jakienė
A. ir F. Vaitkus

M. Mihosonek
A. Mikolaitienė
A. Parada
E. Bogden
A. Pauliukas
H. Bordner

SAN FRANCISCO, CAL.

Valerija [Rasinskaitė] Sutkienė

Ji mirė 1981 metų gegužės 12 dieną. Gailimės mūsų organizacijų darbščios draugės. Reiškiamė nuoširdžią užuojautą giminėms čia Amerikoje ir Lietuvoje.

LLD 198 KP. VALDYBA ir NARIAI

Izabella Sagadinas

gyveno Chicago, Ill.

Mirė 1977 gruodžio 23 d., 8:20 val. ryto, sulaukusi 84 metų. Gimė Radviliškyje, Lietuvoje. Amerikoje išgyveno ilgus metus. Priklausė prie Amerikos Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugijos, Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros Draugijos, Cicero Moterų Klubu, buvo Dailės ir Dramos Klubu (Milda) narė.

Laidotuvės su privatiškėmis apeigomis įvyko šeštadienį gruodžio 29 dieną 1977 m. Palaidota šeimos sklype Lietuvių Tautinėse kapinėse. Laidotuvių apeigas vedė laidotuvių direktorius P. Ridikas.

Nuliūdę liko—

Šeima ir ESTELLE BOGDEN

MESA, ARIZONA

Mirus

Nancy Gordon

Reiškiamė gilią užuojautą velionės sūnui William (Jean) ir jo šeimai, seserims Betty Johnson ir Beverly (Richard) McCormick, uošvei M. Gužauskienei, marčiom Ann Krisiken, Emily (Richard) White, bei kitiems artimiems ir draugams.

Žinokit, kad ir mes liūdim netekę mielos draugės.

B. & M. BREMAN
PAUL VENTA

J. M. VALAITIS
MRS. ANNA JACOBS